VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ A DANÍ

Systém sociálního pojištění OSVČ v České republice v komparaci s vybranými zeměmi Evropy

Social Insurance System of Self Employed Persons in the Czech Republic in Comparison with Selected Countries of Europe

Student: Bc. Kateřina Klozová

Vedoucí diplomové práce: Ing. Yvetta Pšenková, Ph.D.

Ostrava 2018

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a daní

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Kateřina Klozová**

Studijní program: N6208 Ekonomika a management

Studijní obor: 6202T049 Účetnictví a daně

Téma: Systém sociálního pojištění OSVČ v České republice v komparaci s vybranými zeměmi Evropy
Social Insurance System of Self Employed Persons in the Czech Republic in Comparison with Selected Countries of Europe

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Systém sociálního pojištění OSVČ v České republice
3. Systém sociálního pojištění OSVČ ve vybraných zemích Evropy
4. Komparace jednotlivých systémů pojištění
5. Závěr

Seznam použité literatury
Seznam zkratek
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

NERUDOVÁ, Danuše. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 336 s. ISBN 978-80-7478-626-6.
VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2016*. 13. vyd. Praha: 1. VOX, 2016. 396 s. ISBN 978-80-87480-44-1.
ŽENÍŠKOVÁ, Marta. *Pojistné na sociální zabezpečení zaměstnavatelů, zaměstnanců, OSVČ, dobrovolně důchodově pojištěných s komentářem a příklady k 1. 1. 2016*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2016. 152 s. ISBN 978-80-7263-998-4.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Yvetta Pšenková, Ph.D.**

Datum zadání: 24.11.2017

Datum odevzdání: 27.04.2018

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou práci, kromě příloh č. 1 - 7, vypracovala samostatně."

V Ostravě dne 27. 4. 2018

.....
Bc. Kateřina Klozová

Obsah

1 Úvod 5
2 Systém sociálního pojištění OSVČ v České republice 6
2.1 Právní předpisy 7
2.2 Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti 8
2.2.1 Důchodové pojištění 10
2.2.2 Nemocenské pojištění 16
2.2.3 Povinnosti OSVČ 18
2.3 Zdravotní pojištění 19
2.3.1 Povinnosti OSVČ 24
2.4 Přehled o příjmech a výdajích 25
2.5 Předpisy EU 26
3 Systém sociálního pojištění OSVČ ve vybraných zemích Evropy 28
3.1 Systém sociálního pojištění OSVČ ve Slovenské republice 28
3.1.1 Zdravotní pojištění 29
3.1.2 Sociální pojištění 34
3.2 Systém sociálního pojištění OSVČ ve Švýcarské konfederaci 42
3.2.1 Zdravotní pojištění 43
3.2.2 První pilíř 45
3.2.3 Druhý pilíř 49
3.2.4 Třetí pilíř 49
3.2.5 Rodinné přídavky 50
3.2.6 Pojištění v nezaměstnanosti 50
3.2.7 Další druhy pojištění 51
4 Komparace jednotlivých systémů pojištění 52
4.1 Sociální pojištění 53
4.1.1 Vyměřovací základ 53
4.1.2 Minimální vyměřovací základ 54
4.1.3 Maximální vyměřovací základ 55
4.1.4 Pojistné 56
4.1.5 Nárok na dávky 59
4.2 Zdravotní pojištění 60

4.2.1 Česká republika a Slovenská republika 60
4.2.2 Švýcarská konfederace 63
4.3 Praktická aplikace výpočtu pojistného na příkladech 64
4.3.1 Česká OSVČ 64
4.3.2 Slovenská OSVČ 65
4.3.3 Švýcarská OSVČ 66
5 Závěr 69
Seznam použité literatury 71
Seznam zkratek 78
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

1 Úvod

Sociální politika je nedílnou součástí každého státu. Každá země jak v Evropské unii, tak na celém světě si určuje, jak takový systém sociálního pojištění vypadá, kdo je v systému pojištěn, jaké odvádí pojistné, a jaké z toho může očekávat potřebné dávky. Systémy sociálního pojištění v evropských státech jsou výsledkem dlouhé tradice a odlišných preferencí jednotlivých států, proto harmonizace není z politického hlediska možná.

Cílem diplomové práce je analyzovat a zhodnotit systém sociálního pojištění pro osobu samostatně výdělečně činnou ve vybraných státech a porovnat procentní zatížení osob samostatně výdělečně činných z daňových základů, neboť pojištění spadá v širším pojetí do daňové soustavy. Cílem je rovněž případně doporučit pro Českou republiku některou z výhod sociálního pojištění a zdravotního pojištění vybraných zemí.

První kapitola se zabývá systémem sociálního pojištění osoby samostatně výdělečně činné v České republice, který můžeme členit na zdravotní pojištění, důchodové pojištění a nemocenské pojištění.

Druhá kapitola se zabývá systémem sociálního pojištění osoby samostatně výdělečné činné ve Slovenské republice a ve Švýcarské konfederaci. Slovenská republika rozlišuje zvlášť zdravotní pojištění a sociální pojištění, kdy každé pojištění se řídí samostatným uceleným zákonem. Slovenské zákony vychází ze společných základů, kdy Slovenská republika byla součástí České republiky, ale od osamostatnění od ledna roku 1993 si utváří své vlastní zákony. Švýcarský systém sociálního pojištění je členěn do několika samostatných pojištění. Švýcarská konfederace je charakteristické tím, že se nestala součástí Evropské unie.

Poslední kapitola se zabývá zhodnocením a porovnáním jednotlivých systémů sociálního pojištění osoby samostatně výdělečné činné, jak je charakterizována, jakých pojištění je účastna, jakou formou platí pojistné a v jaké výši, a jaké dávky jsou jí poskytovány. Součástí kapitoly je také praktická aplikace výpočtu pojistného na příkladech s porovnáním procentního zatížení z daňových základů.

Při zpracování diplomové práce byly použity metody popisu, analýzy, komparace a zhodnocení.

2 Systém sociálního pojištění OSVČ v České republice

Počátky našeho sociálního zabezpečení spadají do druhé poloviny 19. století a vznikalo postupně pro jednotlivé skupiny obyvatel. V prvních poválečných letech byly provedeny pouze dílčí úpravy. Teprve zákon č. 99/48 Sb., o národním pojištění, představoval ucelenou koncepci, která nahradila systémy z konce 19. století. Později bylo nemocenské pojištění odděleno od důchodového pojištění a zdravotnická zařízení byla převedena do jednotného systému státní zdravotní péče. Systém obsahoval mnohá omezení. Byla nutná zásadní koncepční změna soustavy sociálního zabezpečení. S průmyslovým rozvojem docházelo k závažné změně životních podmínek, způsobu a charakteru práce, pracovních podmínek a ke změně života člověka vůbec. (Krebs, 2010)

Ve světě je pojem sociální zabezpečení často interpretován velmi odlišnými způsoby. Sociálnímu zabezpečení se tak přikládá v různých zemích různý obsah. Sociální zabezpečení, jako součást sociální politiky a jako prostředek k uskutečňování jejich úkolů a cílů, můžeme obecně chápat jako soubor institucí, zařízení a opatření, jejichž prostřednictvím lze předcházet sociálním událostem občanů a zmírňovat a odstraňovat jejich následky. Hlavními sociálními událostmi jsou zejména stáří, invalidita, smrt rodinného příslušníka, narození dítěte, těhotenství, nemoc, úraz aj., způsobující tíživou situaci. (Krebs, 2010)

Zatím co v užším pojetí se často sociální zabezpečení omezuje například pouze na důchodové zabezpečení a sociální služby, v širším pojetí je možno zahrnovat do sociálního zabezpečení péči o zdraví, zabezpečení při dočasné pracovní neschopnosti, zabezpečení matek, pomoc při výchově dětí, zabezpečení při invaliditě, zabezpečení ve stáří, zabezpečení v nezaměstnanosti atd. V tomto smyslu se často hovoří o systému sociální ochrany. V rámci transformace systému sociálního zabezpečení na systém sociální ochrany obyvatelstva byly na počátku 90. let v České republice zahájeny práce na vytvoření tří na sebe navazujících, relativně samostatných systémů – systém sociálního pojištění, systém státní sociální podpory a systém sociální pomoci. (Krebs, 2010)

V rámci systému sociálního pojištění jsou řešeny ty sociální situace, na které se občan může předem připravit, tzn. pojistit formou odložení části své dnešní spotřeby na krytí budoucí sociální situace. V tomto směru je již dnes provozován systém zdravotního pojištění, důchodového pojištění a nemocenského pojištění. Systémy jsou financovány z pojistného, které platí podle přesně stanovených podmínek zaměstnanci, zaměstnavatelé, osoby samostatně výdělečně činné atd. (Krebs, 2010)

V České republice je zdravotnictví transformováno od roku 1990. Centralistický model socialistického zdravotnictví, kde faktický rozsah zdravotní péče byl regulován státním plánem a financován ze státního rozpočtu, byl nahrazen modelem pluralitní zdravotní péče a vícezdrojovým financováním. Ústředním principem transformace bylo opuštění úplného státního monopolu a nastolení pluralitního systému zdravotní péče. Východiskem transformačního procesu byl Bismarckův model založený na principu solidárního pojištění. Dostupnost zdravotní péče je garantována státem a financována z fondu všeobecného zdravotního pojištění na principu povinné solidarity. (Krebs, 2010)

V České republice, i přes komplikované a nejednoznačné definování sociálního pojištění a sociálního zabezpečení, je rozlišováno zvlášť pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, které zahrnuje důchodové a nemocenské pojištění, a pojistné na zdravotní pojištění.

2.1 Právní předpisy

Pro oblast pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti jsou důležité následující zákony:

- zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „ZPSZ“,
- zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „ZDP“,
- zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „ZNP“,
- zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „ZDPŘ“,
- a další související zákony a vyhlášky.

Veřejné zdravotní pojištění v České republice v současné době upravují dva hlavní zákony, a to:

- zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „ZVZP“,

- zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „ZPZP“.

Pro fungování zdravotních pojišťoven a veřejného zdravotního pojištění jsou důležité další dva zákony:

- zákon č. 551/1991 Sb., o Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 280/1992 Sb., o resortních, oborových podnikových a dalších zdravotních pojišťovnách, ve znění pozdějších předpisů.

Pro Českou republiku v souvislosti s členstvím v Evropské unii, dále jen „EU“, hrají důležitou roli také nařízení EU a mezinárodní předpisy. Jedná se o nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 a prováděcí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009. Těmito nařízeními se řídí všechny státy EU od 1. května 2010. Od 1. dubna 2012 se jimi řídí také Švýcarská konfederace a od 1. června 2012 země EHP, kterými jsou Island, Lichtenštejnsko a Norsko.

2.2 Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti

Obecně pojistné na sociální zabezpečení zahrnuje pojistné na důchodové pojištění, pojistné na nemocenské pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, dále jen „pojistné“. Důchodové a nemocenské pojištění je založeno na pojistném principu, tzn. na pravidelném placení příspěvku – pojistného. Peníze, které Česká správa sociálního zabezpečení, dále jen „ČSSZ“, v souladu se ZPSZ na pojistném vybere, jsou příjmem státního rozpočtu. (Ženíšková, 2016)

Povinnost platit pojistné dle § 3 ZPSZ mají:

- zaměstnavatelé, tzn. právnické nebo fyzické osoby, které zaměstnávají alespoň jednoho zaměstnance,
- zaměstnanci, tzn. osoby uvedené v § 3 odst. 1 písm. b) ZPSZ, pokud splňují podmínky uvedené v dovětku za bodem 20,
- osoby samostatně výdělečně činné,
- osoby dobrovolně účastné důchodového pojištění, které jsou za dobu dobrovolné účasti na důchodovém pojištění povinny platit pojistné na důchodové pojištění,

- zahraniční zaměstnanci, kteří jsou za dobu dobrovolné účasti na nemocenském pojištění povinni platit pojistné na nemocenské pojištění. (Ženíšková, 2016)

Nejprve si musíme definovat osobu samostatně výdělečné činnou, dále jen „OSVČ“. Za OSVČ se dle § 9 ZDP považuje osoba, která dosáhla věku alespoň 15 let, ukončila povinnou školní docházku a vykonává samostatnou výdělečnou činnost, dále jen „SVČ“, nebo spolupracuje při výkonu SVČ, pokud podle ZDPŘ lze na ni rozdělovat příjmy dosažené výkonem této činnosti a výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. Od 1. ledna 2015 spadají do okruhu spolupracujících osob i členové rodiny zúčastnění na provozu rodinného závodu, jestliže na ně OSVČ dělí své příjmy a výdaje. (Ženíšková, 2016)

Výkonem samostatné výdělečné činnosti se dle § 9 odst. 3 ZDP rozumí:

- „*podnikání v zemědělství, je-li fyzická osoba provozující zemědělskou výrobu evidována podle § 2f zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství,*
- *provozování živnosti na základě oprávnění provozovat živnost podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání,*
- *činnost společníka veřejné obchodní společnosti nebo komplementáře komanditní společnosti vykonávaná pro tuto společnost,*
- *výkon umělecké nebo jiné tvůrčí činnosti na základě autorskoprávních vztahů s výjimkou činnosti, z niž příjmy jsou podle § 7 odst. 6 a § 36 odst. 2 písm. t) ZDPŘ samostatným základem daně z příjmů fyzických osob pro zdanění zvláštní sazbou daně; samostatným základem daně jsou příjmy autorů za příspěvky do novin, časopisů, rozhlasu nebo televize, jestliže úhrn těchto příjmů od téhož plátce nepřesáhne v kalendářním měsíci 10 000 Kč,*
- *výkon jiné činnosti konané výdělečně na základě oprávnění podle zvláštních předpisů, například práce advokátů, notářů, auditorů, daňových poradců atd. pokud tyto činnosti jsou konány mimo vztah zakládající účast na nemocenském pojištění, dále vždy činnost znalců, tlumočníků, zprostředkovatelů kolektivních sporů apod.,*
- *výkon činností neuvedených výše a vykonávaných vlastní jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení příjmů; za výkon těchto činností se však nepovažuje nájem nemovitých věcí a movitých věci podle § 9 odst. 1 písm. a) a b) ZDPŘ.“*

Od 1. ledna 2004 se OSVČ rozděluje na OSVČ vykonávající hlavní SVČ, dále jen „OSVČ hlavní“, a na OSVČ vykonávající vedlejší SVČ, dále jen „OSVČ vedlejší“. OSVČ je považována za OSVČ hlavní, i když splňuje podmínky pro zařazení mezi OSVČ vedlejší. Skutečnosti o vedlejší samostatné výdělečné činnosti musí OSVČ oznámit Okresní správě sociálního zabezpečení, dále jen „OSSZ“, nejpozději na Přehledu o příjmech a výdajích podaném dle ustanovení § 15 odst. 1 ZPSZ za kalendářní rok, za který chce být OSVČ považována za OSVČ vedlejší. (Ženíšková, 2016)

Za OSVČ vedlejší se dle § 9 odst. 6 ZDP považuje OSVČ, která v kalendářním roce:

- *„byla zaměstnána a v zaměstnání byla účastna nemocenského pojištění*,

Jen v těch měsících, v nichž je účastna nemocenského pojištění, tzn. v nichž dosáhla započitatelného příjmu alespoň 2 500 Kč, je OSVČ považována za OSVČ vedlejší, v ostatních měsících je považována za OSVČ hlavní. To neplatí u Dohody o provedení práce, kdy tato hranice je od příjmu přesahující 10 000 Kč.

- *měla nárok na výplatu invalidního důchodu nebo jí byl přiznán starobní nebo předčasný starobní důchod,*
- *měla nárok na rodičovský příspěvek nebo peněžitou pomoc v mateřství nebo nemocenské z důvodu těhotenství a porodu, pokud tyto dávky náleží z nemocenského pojištění zaměstnanců,*
- *osobně pečovala o osobu mladší 10 let, která je závislá na péči jiné osoby ve stupni I (lehká závislost) nebo o osobu, která je závislá na péči jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo stupni III (těžká závislost) anebo stupni IV (úplná závislost), pokud osoba, která je závislá na péči jiné osoby, je osobou blízkou, nebo žije s OSVČ ve společné domácnosti, není-li osobou blízkou,*
- *vykonávala vojenskou službu v ozbrojených silách ČR, pokud nejde o vojáka z povolání,*
- *byla nezaopatřeným dítětem podle ust. § 20 odst. 4 písm. a) ZDP*.“

2.2.1 Důchodové pojištění

OSVČ je poplatníkem pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, pokud je účastna důchodového pojištění podle ZDP. Od roku 1996 do roku 2003 byla OSVČ povinně účastna důchodového pojištění v kalendářním roce, jestliže příjem v tomto roce činil alespoň 6násobek osobního vyměřovacího základu.

Od roku 2004 jsou jiné podmínky pro povinnou účast na důchodovém pojištění u OSVČ hlavní a u OSVČ vedlejší, které jsou vymezeny v § 10 ZDP. (Ženíšková, 2016)

OSVČ hlavní je účastna důchodového pojištění vždy a je důchodově pojištěna v těch kalendářních měsících, v nichž alespoň po část měsíce vykonávala SVČ. OSVČ vedlejší je účastna důchodového pojištění v kalendářním roce po dobu, po kterou vykonávala vedlejší SVČ, jestliže její daňový základ ze samostatné výdělečné činnosti dosáhl v kalendářním roce alespoň tzv. rozhodné částky. Účast OSVČ na důchodovém pojištění vzniká 1. ledna kalendářního roku, anebo prvním dnem kalendářního měsíce, ve kterém se z OSVČ vedlejší, která není účastna důchodového pojištění, stala OSVČ hlavní. Účast OSVČ na důchodovém pojištění zaniká 31. prosince kalendářního roku, anebo posledním dnem kalendářního měsíce, v jehož průběhu se z OSVČ hlavní stala OSVČ vedlejší, která není účastna důchodového pojištění. Účast na důchodovém pojištění dále zaniká dnem ukončení samostatné výdělečné činnosti nebo dnem, kdy OSVČ zaniklo oprávnění vykonávat SVČ. (Ženíšková, 2016)

Součinem všeobecného vyměřovacího základu za rok 2016, který činí 28 250 Kč, a přepočítacího koeficientu pro úpravu tohoto vyměřovacího základu, který je 1,0612, dostaneme výši průměrné měsíční mzdy pro rok 2018, která činí 29 979 Kč. Rozhodná částka pro OSVČ vedlejší pro povinou účast na důchodovém pojištění činí 2,4násobek průměrné měsíční mzdy, viz vzorec 2.1.

$$Rozhodná\ částka = 2{,}4 \cdot průměrná\ měsíční\ mzda \tag{2.1}$$

Rozhodná částka se snižuje o jednu dvanáctinu, za každý kalendářní měsíc, v němž OSVČ vedlejší nevykonávala SVČ, a za každý kalendářní měsíc, v němž měla OSVČ vedlejší po celý měsíc nárok na nemocenské nebo peněžitou pomoc v mateřství. Rozhodná částka je tedy proměnlivá. Jelikož průměrná mzda v roce 2017 činila 28 232 Kč a v roce 2018 činí 29 979 Kč, rozhodná částka v roce 2017 činila 67 756 Kč a v roce 2018 činí 71 950 Kč. To znamená, jestliže dílčí základ daně ze samostatné činnosti nedosáhl rozhodné částky, není OSVČ vedlejší povinna platit pojistné a nemusí platit ani zálohy na pojistné na další zdaňovací období. OSVČ vedlejší nedosahující rozhodné částky se ale může dobrovolně přihlásit k účasti na důchodovém pojištění. (Ženíšková, 2016)

Vyměřovací základ OSVČ pro výpočet pojistného je částka, kterou si sama určí a zároveň nesmí být menší než 50 % daňového základu OSVČ, viz vzorec 2.2. Daňovým základem je dílčí základ daně stanovený dle § 7 ZDPŘ po úpravě dle § 5 a § 23 ZDPŘ. Základ daně nelze pro výpočet pojistného upravit podle § 34 ZDPŘ tzn., že nelze např.

odečíst daňovou ztrátu z minulých zdaňovacích obdobích. Za daňový základ se u OSVČ, která není povinna podávat daňové přiznání, považuje příjem ze samostatné výdělečné činnosti po odpočtu výdajů vynaložených na jeho dosažení, zajištění a udržení. (Pilátová, 2016)

$$Vyměřovací\ základ\ OSVČ = 0{,}5 \cdot daňový\ základ\ OSVČ \tag{2.2}$$

Důležitou roli při určování minimálního a maximálního vyměřovacího základu a tím pádem i výše pojistného hraje průměrná měsíční mzda. Minimální měsíční vyměřovací základ činí u OSVČ hlavní nejméně 25 %, viz vzorec 2.3, a u OSVČ vedlejší 10 %, viz vzorec 2.4, průměrné měsíční mzdy stanovené k 1. lednu příslušného kalendářního roku. Minimální roční vyměřovací základ získáme tak, že minimální měsíční vyměřovací základ vynásobíme počtem měsíců, kdy OSVČ vykonávala SVČ alespoň po část měsíce. (Pilátová, 2016)

$$Minimální\ měsíční\ vyměřovací\ základ\ OSVČ\ hlavní = 0{,}25 \cdot průměrná\ měsíční\ mzda \tag{2.3}$$

$$Minimální\ měsíční\ vyměřovací\ základ\ OSVČ\ vedlejší = 0{,}10 \cdot průměrná\ měsíční\ mzda \tag{2.4}$$

Pro OSVČ hlavní činil v roce 2017 minimální měsíční vyměřovací základ 7 058 Kč. V roce 2018 činí minimální měsíční vyměřovací základ 7 495 Kč. Pro OSVČ vedlejší činil v roce 2017 minimální měsíční vyměřovací základ 2 824 Kč. V roce 2018 činí minimální měsíční vyměřovací základ 2 998 Kč. Jelikož průměrná měsíční mzda se v každém roce zvyšuje, ovlivňuje tím také minimální vyměřovací základ, který má rostoucí tendenci. V následující Tab. 2.1 můžeme vidět vývoj minimálního měsíčního a ročního vyměřovacího základu za posledních 10 let u OSVČ hlavní a v Tab. 2.2 u OSVČ vedlejší navíc s vývojem rozhodné částky. [1]

[1] Česká správa sociálního zabezpečení. *Výše minimálních vyměřovacích základů (VZ) osob samostatně výdělečně činných od roku 1990* [online]. ČSSZ [2018-01-17]. Dostupné z: http://www.cssz.cz/cz/pojisteni-osvc/platba-pojistneho/vyse-minimalnich-vymerovacich-zakladu-osob-samostatne-vydelecne-cinnych-od-roku-1990.htm.

Tab. 2.1 Minimální vyměřovací základ OSVČ hlavní

Rok	Minimální měsíční vyměřovací základ (v Kč)	Minimální roční vyměřovací základ (v Kč)
2009	5 889	70 668
2010	5 928	71 136
2011	6 185	74 220
2012	6 285	75 420
2013	6 471	77 652
2014	6 486	77 832
2015	6 653	79 836
2016	6 752	81 024
2017	7 058	84 696
2018	7 495	89 940

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSSZ

Tab. 2.2 Minimální vyměřovací základ OSVČ vedlejší

Rok	Rozhodná částka (v Kč)	Minimální měsíční vyměřovací základ (v Kč)	Minimální roční vyměřovací základ (v Kč)
2009	56 532	2 356	28 272
2010	56 901	2 371	28 452
2011	59 374	2 474	29 688
2012	60 329	2 514	30 168
2013	62 121	2 589	31 068
2014	62 261	2 595	31 140
2015	63 865	2 662	31 944
2016	64 813	2 701	32 412
2017	67 756	2 824	33 888
2018	71 950	2 998	35 976

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSSZ

Maximální vyměřovací základ OSVČ hlavní i vedlejší byl v roce 2008 a 2009 ve výši 48násobku, v roce 2010 a 2011 byl ve výši 72násobku a od roku 2012 je opět ve výši 48násobku průměrné měsíční mzdy stanovené k 1. lednu příslušného kalendářního roku, viz vzorec 2.5. (Ženíšková, 2016)

$$Maximální\ vyměřovací\ základ\ OSVČ = 72 \cdot průměrná\ měsíční\ mzda \quad (2.5)$$

Jelikož dochází v jednotlivých letech ke zvyšování průměrné měsíční mzdy, maximální vyměřovací základ se také každým rokem zvyšuje. Maximální vyměřovací základ OSVČ byl v roce 2017 ve výši 1 355 136 Kč a v roce 2018 se zvyšuje na 1 438 992 Kč. Vývoj maximálního ročního a měsíčního vyměřovacího základu za posledních 10 let můžeme vidět v následující Tab. 2.3.

Tab. 2.3 Maximální vyměřovací základ OSVČ

Rok	Maximální roční vyměřovací základ (v Kč)	Maximální měsíční vyměřovací základ (v Kč)
2009	1 130 640	94 220
2010	1 707 048	142 254
2011	1 781 280	148 440
2012	1 206 576	100 548
2013	1 242 432	103 536
2014	1 245 216	103 768
2015	1 277 328	106 444
2016	1 296 288	108 024
2017	1 355 136	112 928
2018	1 438 992	119 916

Zdroj: Vlastní zpracování

Takto stanovený vyměřovací základ se nesnižuje o jeho poměrnou část za měsíce, ve kterých nebyla vykonávána SVČ. Jestliže je OSVČ zároveň zaměstnancem a úhrn vyměřovacích základů ze zaměstnání a vyměřovacího základu ze SVČ by byl vyšší než maximální vyměřovací základ, snižuje se jeho vyměřovací základ ze SVČ. (Ženíšková, 2016)

OSVČ odvádí dle § 7 ZPSZ pojistné ve výši 29,2 % z vyměřovacího základu zjištěného za rozhodné období, kterým je kalendářní rok, z toho 28 % přispívá na důchodové pojištění a 1,2 % na státní politiku zaměstnanosti. Jestliže je OSVČ účastna dobrovolného důchodového pojištění, je sazba pojistného ve výši 28 %.

OSVČ na rozdíl od zaměstnanců je povinna platit buď pojistné, anebo zálohy na pojistné. Záloha na pojistné činí 29,2 % z měsíčního vyměřovacího základu. OSVČ hlavní v prvním roce SVČ odvádí měsíční zálohy na pojistné ve výši, kterou si sama určí a zároveň nesmí být nižší než minimální měsíční záloha v daném roce. OSVČ vedlejší

v prvním roce SVČ zálohy na pojistné neodvádí. Jestliže je zjištěný dílčí základ daně OSVČ za uplynulý rok vyšší než rozhodná částka, tak je již i OSVČ vedlejší povinna platit zálohy na pojistné a musí doplatit pojistné za předcházející kalendářní rok. (Ženíšková, 2016)

U OSVČ hlavní, která vykonávala SVČ již v předcházejícím kalendářním roce, se měsíční vyměřovací základ vypočítává z vyměřovacího základu, který je uveden na Přehledu o příjmech a výdajích. Vyměřovací základ se dělí počtem měsíců, v nichž byla v příslušném roce SVČ vykonávána. Je-li vypočtený měsíční vyměřovací základ nižší než minimální měsíční vyměřovací základ, je měsíčním vyměřovacím základem tento minimální vyměřovací základ. V případě, že stanovený měsíční vyměřovací základ přesáhne částku maximálního měsíčního vyměřovacího základu, činí tuto maximální částku. OSVČ je povinna platit zálohy na pojistné za kalendářní měsíc, v němž byl nebo měl být podán Přehled o příjmech a výdajích a tyto zálohy pak platí až do kalendářního měsíce, který předchází kalendářnímu měsíci, ve kterém bude nebo by měl být podán Přehled o příjmech a výdajích v dalším kalendářním roce. OSVČ vedlejší je povinna platit zálohy na pojistné, pokud v předchozím kalendářním roce dosáhla rozhodné částky, která jí založila povinnou účast na důchodovém pojištění. (Ženíšková, 2016)

Jestliže OSVČ pobírala po celý kalendářní měsíc nemocenské nebo peněžitou pomoc v mateřství z nemocenského pojištění OSVČ, zálohy na pojistné za tento kalendářní měsíc neplatí. Za dobu pobírání nemocenské se považuje i prvních 14 dní trvání dočasné pracovní neschopnosti, za kterou se nemocenské neposkytuje. Je-li úhrn zaplacených záloh na pojistné vyšší než pojistné, jedná se o přeplatek na pojistném. OSSZ vrátí přeplatek do jednoho měsíce od doby, kdy přeplatek zjistila nebo převede jako zálohu na další měsíc. Je-li úhrn zaplacených záloh na pojistné nižší než pojistné, jedná se o doplatek pojistného, který je splatný do osmi dnů po dni, ve kterém byl nebo měl být podán Přehled o příjmech a výdajích. Zálohy na pojistné se platí jednotlivě za kalendářní měsíce na příslušný účet OSSZ. Záloha na pojistné je splatná od 1. do 20. dne následujícího kalendářního měsíce, za který se záloha na pojistné platí. (Ženíšková, 2016)

Výše měsíčního vyměřovacího základu se mění od měsíce, v němž bude nebo měl by být podán v příštím roce nový Přehled o příjmech a výdajích, při změně z OSVČ hlavní na OSVČ vedlejší a naopak, nebo na základě rozhodnutí vydaného z důvodu podání žádosti o snížení měsíčního vyměřovacího základu. (Ženíšková, 2016)

Minimální měsíční záloha na pojistné v roce 2017 byla u OSVČ hlavní 2 061 Kč a u OSVČ vedlejší 825 Kč. Maximální měsíční záloha na pojistné v roce 2017 činila 32 975 Kč. Minimální pojistné za rok 2017 tedy činí u OSVČ hlavní 24 732 Kč a

u OSVČ vedlejší 9 900 Kč a maximální pojistné činí 395 700 Kč. V roce 2018 činí minimální měsíční záloha na pojistné u OSVČ hlavní 2 189 Kč a u OSVČ vedlejší 876 Kč. Maximální měsíční záloha na pojistné v roce 2018 činí 35 016 Kč. Jelikož rostoucí průměrná mzda ovlivňuje minimální a maximální vyměřovací základ, rostou také minimální a maximální měsíční zálohy na pojistné. V praxi OSVČ maximální měsíční zálohy na pojistné platí jen zřídka, proto v následujícím grafu 2.1 můžeme vidět vývoj minimálních měsíčních záloh na pojistné u OSVČ hlavní a OSVČ vedlejší za posledních 10 let.

Graf 2.1 Vývoj minimálních měsíčních záloh na pojistné u OSVČ hlavní a OSVČ vedlejší v Kč

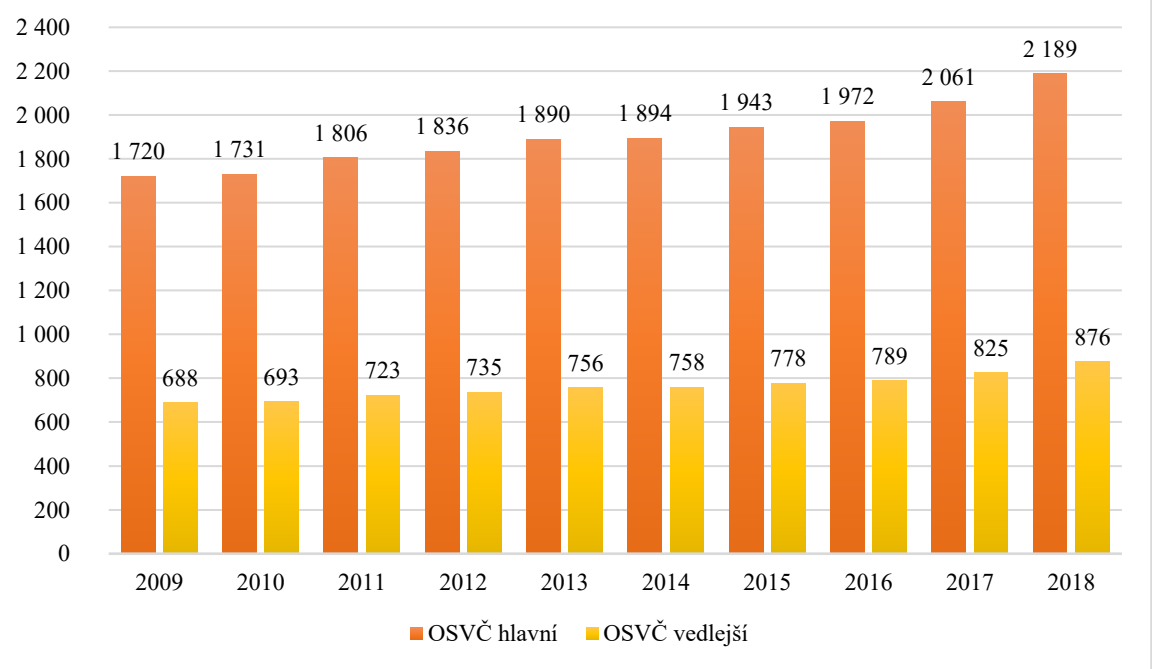

Zdroj: Vlastní zpracování

2.2.2 Nemocenské pojištění

OSVČ je poplatníkem pojistného na nemocenské pojištění, pokud se dobrovolně přihlásila k nemocenskému pojištění dle ZNP. Účast OSVČ na nemocenském pojištění je zcela dobrovolné. OSVČ je účastna nemocenského pojištění, pokud podala přihlášku k účasti na nemocenském pojištění na předepsaném tiskopisu. Jestliže OSVČ vykonává souběžně několik SVČ, je z nich pojištěna jen jednou. (Ženíšková, 2016)

Dle § 13 ZNP nemocenské pojištění OSVČ vzniká „*dnem, který uvedla v přihlášce k účasti na nemocenské pojištění a zaniká dnem uvedeným v odhlášce z pojištění, dnem skončení SVČ, dnem zániku oprávnění vykonávat SVČ, dnem, od kterého jí byl pozastaven výkon SVČ, prvním dnem kalendářního měsíce, za který nebylo ve stanovené lhůtě zaplaceno*

pojistné nebo v nižší částce nebo dnem nástupu výkonu trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence.“

Vyměřovacím základem OSVČ pro placení pojistného na nemocenské pojištění je měsíční vyměřovací základ. Měsíční vyměřovací základ si OSVČ určuje sama. Minimální výše měsíčního základu se odvozuje od dvojnásobku částky, která je u zaměstnanců rozhodná pro účast na nemocenském pojištění. Výše měsíčního základu tedy nemůže být nižší než 5 000 Kč. Maximální měsíční vyměřovací základ se vypočítá jako měsíční průměr z určeného, popř. vypočteného ročního vyměřovacího základu uvedeného na naposledy podaném Přehledu o příjmech a výdajích nebo činí polovinu průměrné mzdy. (Ženíšková, 2016)

Pojistné na dobrovolné nemocenské pojištění činí 2,3 % z vyměřovacího základu. Pokud je OSVČ dobrovolně přihlášena k nemocenskému pojištění, platí pojistné na jednotlivé kalendářní měsíce, v nichž je OSVČ účastna nemocenského pojištění s výjimkou měsíců, v nichž po celý měsíc OSVČ pobírala nemocenské nebo peněžitou pomoc v mateřství. Pojistné na nemocenské pojištění je splatné od 1. do 20. dne následujícího kalendářního měsíce. Pojistné na nemocenské pojištění a zálohy na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti se platí odděleně. (Ženíšková, 2016)

OSVČ má po splnění určitých podmínek dle § 24 a § 32 ZNP nárok na nemocenské a peněžitou pomoc v mateřství. Podmínkou nároku na nemocenské je účast OSVČ na nemocenském pojištění alespoň po dobu 3 měsíců bezprostředně předcházejících dni vzniku dočasné pracovní neschopnosti nebo dni, od něhož je nařízena karanténa. Podmínkou nároku na peněžitou pomoc v mateřství je účast OSVČ na nemocenském pojištění alespoň po dobu 270 kalendářních dní v posledních dvou letech přede dnem nástupu na peněžitou pomoc v mateřství. Další podmínkou OSVČ je účast na nemocenském pojištění po dobu alespoň 180 kalendářních dnů v posledním roce přede dnem počátku podpůrčí doby stanovené podle § 34 odst. 1 ZNP. Od 1. února 2018 je nově zavedena otcovská poporodní péče. Jedná se o sedmidenní dávku, kterou si muži případně osoby, které převzaly dítě do své péče na základě rozhodnutí příslušného orgánu, budou moci vybrat v prvních šesti týdnech po porodu. Nárok na ni má OSVČ, která je účastna dobrovolného nemocenského pojištění alespoň po dobu 3 měsíců. Od 1. června 2018 vejde v účinnost další nová dávka, tzv. dlouhodobé ošetřovné. Tuto dávku lze čerpat až 90 kalendářních dní. Bude poskytována OSVČ, jejíž účast na nemocenském pojištění trvala alespoň 3 měsíce přede

dnem počátku dlouhodobé celodenní péče o ošetřovanou osobu. Po dobu péče nesmí OSVČ čerpající tuto dávku osobně vykonávat žádnou výdělečnou činnost.[2]

2.2.3 Povinnosti OSVČ

OSVČ je povinna:

- podat OSSZ na předepsaném formuláři „Oznámení o zahájení samostatné výdělečné činnosti“ do 8. dne měsíce po měsíci, v němž bylo podnikání zahájeno, povinnost podat oznámení o zahájení činnosti má i spolupracující osoba, viz příloha č. 1,
- podávat každoročně „Přehled o příjmech a výdajích“ do jednoho měsíce ode dne, v němž bylo nebo mělo být podáno daňové přiznání,
- podat OSSZ oznámení o ukončení SVČ,
- oznámit zánik oprávnění vykonávat SVČ,
- oznámit pozastavení výkonu SVČ apod.

Výjimkou je oznámení zániku OSVČ hlavní z důvodu výkonu vedlejší SVČ, které je OSVČ povinna učinit nejpozději při podání Přehledu o příjmech a výdajích za kalendářní rok. (Ženíšková, 2016)

Nezaplatí-li OSVČ pojistné ve stanovené lhůtě anebo bylo-li zaplaceno v nižší částce, než ve které mělo být zaplaceno, je OSVČ povinna platit dle § 20 ZPSZ penále. Penále ve výši 0,05 % dlužné částky za každý kalendářní den prodlení se platí od prvního dne trvání dluhu na pojistném tzn. první den bezprostředně následující po dni splatnosti pojistného. Dle § 22 ZPSZ může OSVČ dostat pokutu od OSSZ za nepodání Přehledu o příjmech a výdajích včas nebo za jeho nesprávné vyplnění, neoznámení insolvenčního řízení, neuchovávání účetních dokladů souvisejících s placením pojistného, nepoužívání předepsaných tiskopisů atd.

[2] Česká správa sociálního zabezpečení. *Dávky nemocenského pojištění* [online]. ČSSZ [2018-01-18]. Dostupné z: http://www.cssz.cz/cz/pojisteni-osvc/davky/davky-nemocenskeho-pojisteni.htm.

2.3 Zdravotní pojištění

Účelem veřejného zdravotního pojištění je hrazení plné nebo částečné zdravotní péče, která byla poskytnuta pojištěnci s cílem zachovat nebo zlepšit jeho zdravotní stav. Zdravotní pojištění je prováděno prostřednictvím zdravotní pojišťovny. Pojistné se platí zdravotní pojišťovně, u které je pojištěnec pojištěn, dále jen „příslušná zdravotní pojišťovna". V České republice je aktuálně řízeno sedm zdravotních pojišťoven, kterými jsou:

- Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR (kód 111),
- Vojenská zdravotní pojišťovna ČR (kód 201),
- Česká průmyslová zdravotní pojišťovna (kód 205),
- Oborová zdravotní pojišťovna zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebnictví (kód 207),
- Zaměstnanecká pojišťovna Škoda (kód 209),
- Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR (kód 211),
- Revírní bratrská pokladna (kód 213). (Červinka, 2016)

Účastníky zdravotního pojištění v ČR, dále jen „pojištěnci“, jsou dle ZVZP osoby s trvalým pobytem na území ČR, osoby, které na území ČR trvalý pobyt nemají, pokud jsou zaměstnanci zaměstnavatele, který má sídlo nebo trvalý pobyt na území ČR, a v tomto zaměstnání jim plynou od zaměstnavatele příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků zdaňované podle § 6 ZDPŘ, a osoby ze zemí EU, Švýcarska a ze států EHP, na něž se vztahují Nařízení ES. (Červinka, 2016)

Ze zdravotního pojištění v ČR jsou vyňaty osoby, které na územní ČR vykonávají nelegální práci dle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, nemají na území ČR trvalý pobyt a jsou činné v ČR pro zaměstnavatele, kteří požívají diplomatických výhod a imunit, nebo pro zaměstnavatele, kteří nemají na území ČR sídlo, se dlouhodobě nebo nepřetržitě zdržují v cizině, mají bydliště nebo trvalý pobyt v ČR a jsou výdělečně činné v zemích EU, jsou v ČR výdělečně činné jako vyslaní pracovníci ze zemí EU nebo jsou příslušní předpisům jiného státu z důvodu uplatnění výjimky nebo vícenásobné výdělečné činnosti. (Červinka, 2016)

V § 4 ZVZP jsou stanoveny tři skupiny plátců pojistného na veřejné zdravotní pojištění kterými jsou:

- pojištěnci, tzn. zaměstnanci, osoby samostatně výdělečně činné nebo osoby bez zdanitelných příjmů,

- zaměstnavatelé, kteří jsou plátci části pojistného za své zaměstnance,
- stát, který platí pojistné za definované skupiny osob.

Za OSVČ se dle § 5 písm. b) ZVZP považují:

- *„osoby podnikající v zemědělství,*
- *osoby provozující živnost,*
- *osoby provozující podnikání podle zvláštních předpisů,*
- *osoby vykonávající uměleckou nebo jinou tvůrčí činnost na základě autorskoprávních vztahů, s výjimkou činnosti, z níž jsou příjmy podle ZDPŘ samostatným základem daně z příjmů fyzických osob pro zdanění zvláštní sazbou daně,*
- *společníci veřejných obchodních společností a komplementáři komanditních společností,*
- *osoby vykonávající nezávislé povolání, které není živností ani podnikáním podle zvláštních předpisů,*
- *osoby vykonávající činnost mandatáře na základě mandátní smlouvy uzavřené podle obchodního zákoníku, pokud není považována za zaměstnání a mandátní smlouva nebyla uzavřena v rámci jiné samostatné výdělečné činnosti,*
- *spolupracující osoby OSVČ, pokud podle ZDPŘ lze na ně rozdělovat příjmy dosažené výkonem spolupráce a výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení.“*

Obecně lze říci, že plátcem pojistného na zdravotní pojištění jako OSVČ je osoba, která má příjmy ze samostatné činnosti podle § 7 odst. 1 nebo 2 ZDPŘ. (Červinka, 2016)

Vyměřovacím základem OSVČ před rokem 2004 bylo 35 % příjmu ze samostatné činnosti, 40 % příjmu ze samostatné činnosti v roce 2004, 45 % příjmu ze samostatné činnosti v roce 2005 a od roku 2006 je vyměřovacím základem minimálně 50 % příjmů ze samostatné činnosti po odpočtu výdajů vynaložených na jeho dosažení, zajištění a udržení, dále „příjem po odpočtu výdajů“. viz vzorec 2.6. (Červinka, 2016)

Za příjem po odpočtu výdajů je u spolupracujících osob OSVČ podíl na společných příjmech a výdajích, u OSVČ, která vede účetnictví, a u společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti dílčí základ daně z činnosti OSVČ a u OSVČ, která je poplatníkem daně z příjmů stanovené paušální částkou, rozdíl mezi předpokládanými příjmy a předpokládanými výdaji, (Pilátová, 2016)

$$Vyměřovací\ základ\ OSVČ = 0{,}5 \cdot příjem\ po\ odpočtu\ výdajů \quad (2.6)$$

Až do roku 2003 se minimální vyměřovací základ odvozoval z minimální mzdy. Od roku 2004 se však minimální vyměřovací základ OSVČ odvozuje z dvanáctinásobku 50 % průměrné měsíční mzdy, viz vzorec 2.7. Minimální vyměřovací základ OSVČ se zkracuje o kalendářní měsíce, ve kterých OSVČ nevykonávala SVČ nebo měla nárok na výplatu nemocenské nebo peněžité pomoci v mateřství, pokud tyto skutečnosti trvaly po celý kalendářní měsíc. Minimální měsíční vyměřovací základ OSVČ v roce 2017 činil 14 116 Kč a v roce 2018 činí 14 989,50 Kč. U zaměstnanců minimálním vyměřovacím základem je minimální mzda a v roce 2017 činila 11 000 Kč a roce 2018 činí 12 200 Kč, z čehož vyplývá, že v případě zdravotního pojištění má OSVČ minimální vyměřovací základ stanoven vyšší. (Červinka, 2016)

$$Minimální\ měsíční\ vyměřovací\ základ\ OSVČ = 0{,}5 \cdot průměrná\ měsíční\ mzda \quad (2.7)$$

Minimální vyměřovací základ má v jednotlivých letech rostoucí tendenci z důvodu zvyšující se průměrné měsíční mzdy. Vývoj minimálního měsíčního a ročního vyměřovacího základu OSVČ za posledních 10 let můžeme vidět v následující Tab. 2.4.

Tab. 2.4 Minimální vyměřovací základ OSVČ

Rok	Minimální měsíční vyměřovací základ (v Kč)	Minimální roční vyměřovací základ (v Kč)
2009	11 777,50	141 330
2010	11 854,50	142 254
2011	12 370	148 440
2012	12 568,50	150 822
2013	12 942	155 304
2014	12 971	155 652
2015	13 305,50	159 666
2016	13 503	162 036
2017	14 116	169 392
2018	14 989,50	179 874

Zdroj: Vlastní zpracování dle VZP ČŘ[3]

[3] Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky. *OSVČ – minimální výše záloh* [online]. VZP ČR [2018-01-20]. Dostupné z: https://www.vzp.cz/platci/informace/povinnosti-platcu-metodika/osvc/osvc-minimalni-vyse-zaloh.

Dle § 3a odst. 3 ZPZP minimální vyměřovací základ neplatí pro OSVČ:

- „*která současně vedle samostatné výdělečné činnosti je zaměstnancem a odvádí pojistné z tohoto zaměstnání vypočtené alespoň z minimálního vyměřovacího základu stanoveného pro zaměstnance, kterým je minimální mzda,*
- *za kterou je plátcem pojistného stát, např. nezaopatřené děti, poživatelé důchodů atd.*
- *která je osobou s těžkým tělesným, smyslovým nebo mentálním postižením, která je držitelem průkazu ZTP nebo ZTP/P,*
- *která dosáhla věku potřebného pro nárok na starobní důchod, avšak nesplňuje další podmínky pro jeho přiznání,*
- *která celodenně osobně a řádně pečuje alespoň o jedno dítě do sedmi let věku nebo nejméně o dvě děti do patnácti let věku, pokud tyto skutečnosti trvají po celé rozhodné období.“*

Vyměřovacím základem u těchto osob je jejich skutečný příjem po odpočtu výdajů vynaložených na dosažení, zajištění a udržení příjmu. (Červinka, 2016)

Maximální vyměřovací základ byl v letech 2008 až 2012 stanoven pro zaměstnance a OSVČ jako 48násobek, později jako 72násobek průměrné mzdy. Od 1. ledna 2015 neplatí ve zdravotním pojištění pojem maximální vyměřovací základ. (Červinka, 2016)

Dle § 4 ZPZP výše pojistného OSVČ na zdravotní pojištění činí 13,5 % z vyměřovacího základu za rozhodné období, kterým je kalendářní rok.

Odvod pojistného a záloh na pojistné je řešeno v § 7 a § 8 ZPZP. OSVČ jako jediná, na rozdíl od ostatních plátců, hradí pojistné formou měsíčních záloh na pojistné a případného doplatku pojistného. Záloha na pojistné je splatná od prvního dne kalendářního měsíce, na který se platí, do osmého dne následujícího kalendářního měsíce. OSVČ, která zahajuje SVČ, hradí v prvním kalendářním roce této činnosti měsíční zálohy na pojistné z minimálního vyměřovacího základu. Zálohu na pojistné si může stanovit i vyšší. Pokud je za OSVČ, která zahajuje SVČ, zároveň plátcem pojistného i stát, není tato osoba povinna platit zálohy na pojistné v prvním kalendářním roce této činnosti. Pojistné zaplatí formou doplatku až po podání daňového přiznání za uplynulý kalendářní rok. V následujících letech se výše zálohy na pojistné stanovuje 13,5% sazbou z měsíčního vyměřovacího základu. Měsíčním vyměřovacím základem OSVČ je částka, která z vyměřovacího základu za předchozí kalendářní rok připadá na jeden měsíc z těch měsíců, v nichž alespoň po část

měsíce byla SVČ vykonávána. Je-li vypočtený měsíční vyměřovací základ nižší než minimální měsíční vyměřovací základ, je měsíčním vyměřovacím základem tento minimální vyměřovací základ. Takto vypočtené zálohy OSVČ zaplatí za kalendářní měsíc, ve kterém podala nebo měla podat Přehled o příjmech a výdajích podle § 24 odst. 2 ZPZP, a naposledy za kalendářní měsíc předcházející kalendářnímu měsíci, ve kterém byl nebo měl být Přehled o příjmech a výdajích podán v dalším kalendářním roce. (Červinka, 2016)

Zálohy na pojistné není povinna platit OSVČ, která je současně zaměstnancem a SVČ není hlavním zdrojem příjmů. Pojistné zaplatí až po podání Přehledu o příjmech a výdajích za kalendářní rok, za který se pojistné platí. OSVČ, která nemá stanoven minimální vyměřovací základ a má nulový nebo záporný vyměřovací základ, neplatí pojistné ani zálohy na pojistné na další rok. Má-li tato osoba kladný vyměřovací základ, platí pojistné a zálohy na pojistné stanovené z tohoto vyměřovacího základu. (Červinka, 2016)

Pokud je úhrn záloh na pojistné zaplacených za rozhodné období nižší než pojistné vypočtené z vyměřovacího základu, jedná se o nedoplatek pojistného, který je splatný do osmi dnů po dni, ve kterém byl nebo měl být podán Přehled o příjmech a výdajích za kalendářní rok, za který se pojistné platí. Pokud je úhrn záloh na pojistné zaplacených za rozhodné období vyšší než pojistné vypočtené z vyměřovacího základu, vzniká přeplatek pojistného. Příslušná zdravotní pojišťovna je povinna vrátit přeplatek na pojistném, pokud však nemá OSVČ vůči zdravotní pojišťovně jiný splatný závazek. OSVČ může požádat zdravotní pojišťovnu o převedení přeplatku na úhradu záloh na pojistné pro příští období. (Červinka, 2016)

Jelikož rostoucí průměrná mzda ovlivňuje minimální vyměřovací základ, rostou také minimální měsíční zálohy na pojistné. Minimální měsíční záloha na pojistné v roce 2017 byla 1 906 Kč, minimální pojistné za rok 2017 tedy činí 22 872 Kč. V roce 2018 činí minimální měsíční záloha na pojistné 2 024 Kč. Vývoj minimálních měsíčních záloh na pojistné OSVČ za posledních 10 let můžeme vidět v následujícím grafu 2.2.

Graf 2.2 Vývoj minimálních měsíčních záloh OSVČ v Kč

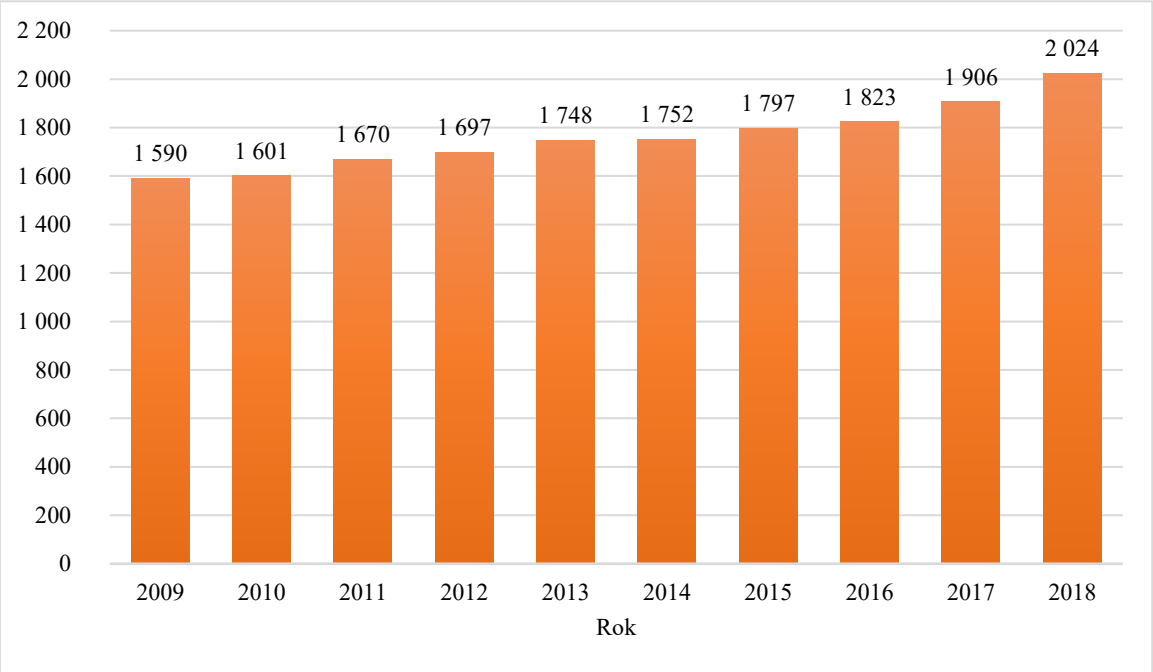

Zdroj: Vlastní zpracování

2.3.1 Povinnosti OSVČ

OSVČ je povinna oznámit příslušné zdravotní pojišťovně zahájení, případně ukončení SVČ do osmi dnů ode dne zahájení nebo ukončení této činnost. Oznamovací povinnost plní OSVČ prostřednictvím předepsaných tiskopisů příslušné zdravotní pojišťovny, viz příloha č. 2, nebo prostřednictvím živnostenského úřadu na tzv. Jednotném registračním formuláři. Za nesplnění oznamovací povinnosti může zdravotní pojišťovna uložit OSVČ pokutu až do výše 10 000 Kč.

Práva a povinnosti pojištěnců tzn. také OSVČ jsou obsaženy v § 11 a § 12 ZVZP. Povinnosti vyplývající ze ZPZP jsou obsaženy v § 24 odst. 1 až 6 ZPZP. Za nesplnění nebo porušení těchto povinností může zdravotní pojišťovna uložit OSVČ pokutu až do 50 000 Kč. V případě, kdy pojistné nebo záloha na pojistné nebylo zaplaceno ve stanovené lhůtě, anebo bylo zaplaceno v nižší částce, je OSVČ povinna podle § 18 odst. 1 ZPZP platit penále ve výši 0,05 % dlužné částky za každý kalendářní den prodlení. (Červinka, 2016)

2.4 Přehled o příjmech a výdajích

OSVČ provádí výpočet pojistného na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění jednou ročně, protože rozhodným obdobím je kalendářní rok. Roční zúčtování záloh, výpočet pojistného za kalendářní rok a výpočet nových záloh na pojistné provádí OSVČ prostřednictvím formuláře „Přehled o příjmech a výdajích ze samostatné výdělečné činnosti a úhrnu záloh na pojistné“, dále jen „Přehled“. Každá OSVČ musí předložit Přehled příslušné OSSZ a zdravotní pojišťovně zvlášť nejpozději do jednoho měsíce ode dne, ve kterém podala nebo měla podat daňové přiznání. Přehled se podává na předepsaném tiskopise, který je zveřejněn na webové stránce ČSSZ, viz příloha č. 3, a příslušné zdravotní pojišťovny, viz příloha č. 4. Pokud byla OSVČ v průběhu kalendářního roku pojištěna u více zdravotních pojišťoven, musí předložit Přehled všem zdravotním pojišťovnám, u kterých byla pojištěna.

Přehled za rok 2017 podává OSVČ následovně:

- OSVČ, která nemusí podávat daňové přiznání, musí podat Přehled nejpozději v pondělí 9. dubna 2018 (zákonem stanovený termín 8. dubna je neděle),
- OSVČ, za kterou daňové přiznání podává daňový poradce, musí tuto skutečnost doložit do pondělí 30. dubna 2018 a Přehled musí podat nejpozději ve čtvrtek 2. srpna 2018 (daňové přiznání do pondělí 2. července 2018),
- ostatní OSVČ musí podat Přehled nejpozději ve čtvrtek 3. května 2018 (daňové přiznání do úterý 3. dubna 2018).

Například v Přehledu pro OSSZ se uvádějí údaje o daňovém základu, popřípadě není-li OSVČ povinna podávat daňové přiznání, údaje o příjmech ze samostatné výdělečné činnosti a výdajích vynaložených na jejich dosažení, zajištění a udržení, dále pak údaje o vyměřovacím základu pro pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, nejnižším měsíčním vyměřovacím základu pro zálohy na pojistné, úhrnu záloh na pojistné, pojistném na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, úhrnu vyměřovacích základů zaměstnance, pokud spolu s vyměřovacím základem ze samostatné výdělečné činnosti přesahuje částku maximálního vyměřovacího základu atd. Pokud OSVČ vykonávala SVČ formou spolupráce, je povinna uvést v tomto přehledu též jméno a příjmení, trvalý pobyt a rodné číslo OSVČ, s níž spolupracuje. OSVČ musí pro uznání jako OSVČ vedlejší doložit dobu výkonu zaměstnání, nárok na starobní důchod nebo nárok na výplatu invalidního důchodu, péči o osobu závislou na péči jiné osoby, výkon vojenské služby a nezaopatřenost. (Ženíšková, 2016)

Dojde-li ke změně údajů uvedených v Přehledu, je OSVČ povinna ohlásit změny do osmi dnů ode dne, kdy se o nich dozvěděla. V případě dodatečné změny ve výši pojistného podává OSVČ opravný Přehled. Nepodá-li OSVČ ve stanovené lhůtě Přehled, může OSSZ nebo příslušná zdravotní pojišťovna stanovit pravděpodobnou výši pojistného prostřednictvím údajů a pomůcek, které mají k dispozici. (Pilátová, 2016)

2.5 Předpisy EU

Od roku 2004 stále více osob žijících v České republice využívá v rámci volného pohybu osob v EU možnosti získání zkušeností či pracovního uplatnění v ostatních členských státech EU a také ve státech EHP či ve Švýcarsku, dále jen „členské státy“. Pokud chceme vycestovat z ČR do jiného členského státu, ať už za prací nebo z jiných důvodů, nese s sebou tato migrace jisté povinnosti v oblasti sociálního zabezpečení. Totéž platí pro návrat z těchto států zpět do ČR. V EU upravují sociální zabezpečení migrujících osob dva základní právní předpisy, a to nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 883/2004. Tato dvě koordinační nařízení obsahují pravidla, jejichž cílem je především určit, který stát je odpovědný za výběr pojistného a poskytování dávek. Koordinační nařízení nenahrazují vnitrostátní systémy sociálního zabezpečení. Systémy sociálního zabezpečení v jednotlivých členských státech jsou výsledkem dlouhé tradice, která se hluboce zakořenila v národní kultuře, a odlišných preferencí jednotlivých států, proto harmonizace není z politického hlediska možná. Každý členský stát se tedy může rozhodnout, kdo bude podle jeho právních předpisů pojištěn, jaké dávky jsou přiznávány a za jakých podmínek, jak jsou tyto dávky vypočítávány a jaké příspěvky je nutno hradit. Vedle koordinačních nařízení existují tzv. dvoustranné smlouvy o sociálním zabezpečení upravující vztahy ke státům mimo členské státy. Tyto smlouvy jsou postaveny na obdobných principech jako právo EU.[4]

Občané z členských států vycházejí při svém pohybu v rámci jednotlivých států z následujících principů. *„Pojištění v jednom státě neboli princip jediného pojištění.“* V jednom okamžiku má osoba ze členských zemích podléhat pojištění pouze v jednom státě. *„Pojištění ve státě, na jehož území je vykonáváno zaměstnání nebo SVČ neboli princip lex loci laboris.“* V návaznosti na místo výkonu výdělečné činnosti platí, že osoby jsou vždy

[4] Česká správa sociálního zabezpečení. *Příručka pro migrující osoby* [online]. ČSSZ [2018-01-25]. Dostupné z: http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/15EA6127-285B-4074-BEAE-40C3C025610B/0/prirucka_pro_migrujici_osoby_2014.pdf.

pojištěny v té zemi, na jejímž území pracují. Toto pravidlo se uplatňuje bez ohledu na bydliště pracovníka, sídlo zaměstnavatele, právní předpisy, podle kterých je uzavřena pracovní smlouva, skutečnost, zda se jedná o pracovněprávní vztah nebo SVČ. Podle tohoto pravidla se nepostupuje, jedná-li se o výjimečné kategorie osob, kterými jsou např. vyslaní pracovníci, osoby zaměstnané na diplomatických misích a konzulárních úřadech, diplomaté, osoby výdělečně činné ve více státech, pro které platí zvláštní pravidla pro stanovení příslušnosti k předpisům. *„Působnost všech systémů sociálního zabezpečení dané země.“* Jestliže je určena příslušnost k právním předpisům jedné země, vztahují se na pracovníka předpisy týkající se všech systémů sociálního zabezpečení této země. (Červinka, 2016)

3 Systém sociálního pojištění OSVČ ve vybraných zemích Evropy

Hlavním subjektem sociální politiky je stát, který vytváří systém sociálního zabezpečení, jejímž součástí je také systém sociálního pojištění. Sociální pojištění je systém, který se snaží zajistit přiměřenou úroveň sociálního zabezpečení. V užším pojetí se zabývá převážně důchodovým pojištěním, v širším pojetí se zabývá péči o zdraví, zabezpečením při dočasné pracovní neschopnosti, zabezpečením matek v případě těhotenství a mateřství, zabezpečením při invaliditě, zabezpečením ve stáří, zabezpečením rodinných příslušníků a pozůstalých a zabezpečením v nezaměstnanosti. Mezi základní faktory ovlivňující sociální zabezpečení, a tím pádem i sociální pojištění, je ekonomický faktor, společensko-politický faktor a demografický faktor. V současné době nemůže v pozadí zůstat i vliv Evropská unie. (Krebs, 2010)

Systémy sociálního pojištění v jednotlivých evropských státech jsou výsledkem dlouhé tradice a odlišných preferencí jednotlivých států. Každý stát se tedy samostatně rozhoduje, kdo bude podle jeho právních předpisů pojištěn, jaké dávky mu jsou poskytovány a za jakých podmínek, jak jsou tyto dávky vypočítávány a jaké příspěvky je nutno hradit.

V následujících kapitolách se zaměříme na systém sociálního pojištění OSVČ ve Slovenské republice a dále pak ve Švýcarské konfederaci.

3.1 Systém sociálního pojištění OSVČ ve Slovenské republice

Slovensko, oficiálním názvem Slovenská republika, je vnitrozemský stát ležící ve střední Evropě. V roce 2017 zde žilo 5 441 899 lidí. Hlavním městem je Bratislava, úředním jazykem je slovenština. Slovenská republika je parlamentní republikou s demokratickými institucemi. Slovenská republika je členem OSN, NATO, OBSE, WTO, MMF, Světové banky, Rady Evropy, EU, EEA, Eurozóny, Evropské celní unie, Schengenského prostoru, OECD, Visegrádské skupiny a jiných mezinárodních struktur.

Slovenská republika rozlišuje zvlášť zdravotní pojištění a sociální pojištění, kdy každé pojištění se řídí samostatným uceleným zákonem. Sociální pojištění je oproti ČR dále členěno na:

- nemocenské pojištění,
- důchodové pojištění, které se člení na starobní pojištění a invalidní pojištění,
- úrazové pojištění,
- garanční pojištění,

- pojištění v nezaměstnanosti.

I když slovenská právní úprava na rozdíl od české rozlišuje pojem zdravotní a sociální pojištění, pro následné porovnání se budeme zabývat také zdravotním pojištěním slovenské OSVČ.

Ve Slovenské republice je za OSVČ považována fyzická osoba, která dovršila 18 let a která je oprávněna k výkonu nebo k provozování výdělečné činnosti, nebo má příjem z této činnosti, tzn. že OSVČ dosahuje příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti podle § 6 odst. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, kromě příjmu z výkonu činnosti osobního asistenta postižených osob.

Mezi příjmy z podnikání patří *„příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, příjmy ze živnosti, příjmy z podnikání vykonávaného podle zvláštních předpisů, např. příjmy soukromých veterinářů, auditorů, daňových poradců a notářů a příjmy společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti“.*

Mezi příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti patří *„příjmy z vytvoření díla a uměleckého výkonu včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních děl a jiných děl na vlastní náklady a příjmů autorů za příspěvky do novin, časopisů, rozhlasu a televize, při kterých poplatník využil jistý postup a z použití nebo poskytnutí práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, příjmy z činností, které nejsou živností ani podnikáním např. příjmy insolvenčního správce, příjmy znalců a tlumočníků, příjmy z činností zprostředkovatelů, které nejsou živností např. v oblasti penzijního spoření, stavebního spoření, cenných papírů či pojištění, příjmy z činnosti sportovce nebo sportovního odborníka podle zvláštního předpisu včetně příjmů na základě smlouvy o sponzorství ve sportu“.*[5]

3.1.1 Zdravotní pojištění

Veřejné zdravotní pojištění ve Slovenské republice legislativně upravuje zákon č. 580/2004 Z. z., o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, dále jen „ZZP“. Zdravotní pojištění zprostředkovávají zdravotní pojišťovny, které kontroluje Úřad pro dohled nad zdravotní péči. Zdravotní pojišťovny působící na území Slovenské republiky jsou Dôvera zdravotná poisťovňa, Union zdravotná poisťovňa a Všeobecná zdravotná poisťovňa.

[5] § 6 odst. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z. z., o dani z príjmov.

Povinně veřejně zdravotně pojištěna je fyzická osoba, která má trvalý pobyt na území Slovenské republiky. Tato podmínka neplatí pokud:

- je zaměstnána v cizině a je zdravotně pojištěna na území státu, ve kterém je zaměstnancem,
- je zaměstnancem služebního úřadu a déle než 6 měsíců po sobě působí zaměstnanec v zahraničí,
- vykonává SVČ a je zdravotně pojištěna na území státu, ve kterém vykonává tuto činnost,
- se dlouhodobě zdržuje v zahraničí a tam je zdravotně pojištěna.

Povinně veřejně zdravotně pojištěna je i fyzická osoba, která nemá trvalý pobyt na území Slovenské republiky, pokud není zdravotně pojištěna v jiném členském státě EU nebo ve smluvním státě EHP nebo ve Švýcarské konfederaci a je:

- zaměstnána u zaměstnavatele, který má sídlo nebo stálou provozovnu na území Slovenské republiky,
- azylant,
- student z jiného členského státu nebo zahraniční student studující na škole Slovenské republiky na základě mezinárodní smlouvy,
- nezletilý cizinec, který se zdržuje na území Slovenské republiky bez zákonného zástupce nebo fyzické osoby odpovědné za jeho výchovu a poskytuje mu péči v zařízení, ve kterém je umístěn na základě rozhodnutí soudu,
- cizinec zajištěn na území Slovenské republiky,
- ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody.[6]

Plátcem pojistného na zdravotní pojištění dle § 11 ZZP je zaměstnanec, osoba samostatně výdělečně činná, zaměstnavatel, stát a plátce dividend. Pojistné je povinna platit i osoba, která není zaměstnancem, osobou samostatně výdělečně činnou nebo osobou za kterou platí pojistné stát, tzn. osoba bez zdanitelných příjmů.

Vyměřovací základ slovenské OSVČ je na rozdíl od české OSVČ stanoven jako podíl základu daně z příjmů z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti dle § 6 odst. 1 a 2 ZDPŘ dosaženého v rozhodném období, který není snížený o zaplacené pojistné na povinné zdravotní pojištění, pojistné na povinné nemocenské pojištění, pojistné na povinné důchodové pojištění a povinné příspěvky na důchodové spoření, které se platí spolu

[6] § 3 zákona č. 580/2004 Z. z., o zdravotnom poistení.

s pojistným na povinné důchodové pojištění, pojistné do rezervního fondu solidarity povinně důchodově pojištěné OSVČ, a koeficientu 1,486, viz vzorec 3.1. Rozhodné období pro určení vyměřovacího základu je kalendářní rok, ve kterém se pojistné platí. U OSVČ, která účtuje v soustavě jednoduchého účetnictví je základem daně rozdíl mezi daňovými příjmy a daňovými výdaji. U OSVČ, která účtuje v soustavě podvojného účetnictví je základem daně výsledek hospodaření upravený na daňový základ.[7]

$$Vyměřovací\ základ\ OSVČ = \frac{ZD + ZP + SP}{1{,}486} \tag{3.1}$$

Tak jako pro českou OSVČ tak i pro slovenskou OSVČ je stanoven minimální vyměřovací základ pro odvod pojistného na zdravotní pojištění. Dle § 13 odst. 9 ZZP minimální vyměřovací základ je úhrn minimálních měsíčních základů za všechny kalendářní měsíce rozhodného období, během kterých měla OSVČ povinnost platit pojistné. Od roku 2013 minimální měsíční vyměřovací základ OSVČ činí 50 % průměrné měsíční mzdy, která dva roky předchází rozhodnému období, viz vzorec 3.2.

$$Minimální\ měsíční\ vyměřovací\ základ\ OSVČ = 0{,}5 \cdot průměrná\ měsíční\ mzda \tag{3.2}$$

Průměrná měsíční mzda v roce 2015 činila 883 EUR a v roce 2016 vzrostla na 912 EUR. Minimální měsíční vyměřovací základ OSVČ tedy v roce 2017 byl ve výši 441,50 EUR a v roce 2018 činí 456,00 EUR. Minimální měsíční vyměřovací základ se snižuje o poměrnou část kalendářních dnů, během nichž se OSVČ nepovažovala za osobu samostatně výdělečně činnou. Na OSVČ, která je zároveň zaměstnancem nebo pojištěncem státu, se minimální vyměřovací základ nevztahuje. Minimální vyměřovací základ má tedy v jednotlivých letech rostoucí tendenci z důvodu zvyšující se průměrné měsíční mzdy. Vývoj minimálního měsíčního a ročního vyměřovacího základu OSVČ za posledních 10 let můžeme vidět v následující Tab. 3.1.

[7] Všeobecná zdravotná poisťovňa. *Samostatne zárobkovo činná osoba* [online]. VZP [2018-01-25]. Dostupné z: https://www.vszp.sk/platitelia/platenie-poistneho/samostatne-zarobkovo-cinna-osoba/.

Tab. 3.1 Minimální vyměřovací základ OSVČ

Rok	Minimální měsíční vyměřovací základ (v EUR)	Minimální roční vyměřovací základ (v EUR)
2009	295,50	3 546,00
2010	319,57	3 834,84
2011	329,06	3 948,72
2012	339,89	4 078,68
2013	393,00	4 716,00
2014	402,50	4 830,00
2015	412,00	4 944,00
2016	429,00	5 148,00
2017	441,50	5 298,00
2018	456,00	5 472,00

Zdroj: Vlastní zpracování dle VZP[8]

Pojistné na zdravotní pojištění dle § 12 ZZP činí pro OSVČ 14 % z vyměřovacího základu. Jestliže je OSVČ osobou se zdravotním postižením, pojistné na zdravotní pojištění činí 7 % z vyměřovacího základu. Za osobu se zdravotním postižením se považuje fyzická osoba, která je uznaná za invalidní nebo s těžkým zdravotním postižením.

Povinnost platit pojistné vzniká dnem, od kterého je pojištěnec osobou samostatně výdělečně činnou. Vzor přihlášky OSVČ na zdravotní pojištění můžeme vidět v příloze č. 5. Pojistné se platí v eurech na účet příslušné zdravotní pojišťovny nebo v hotovosti. Pojistné se platí formou měsíčních záloh na pojistné a zúčtovává se v ročním zúčtování pojistného. Záloha na pojistné je splatná do osmého dne po uplynutí příslušného kalendářního měsíce.[9]

Záloha na pojistné činí 14 % z podílu poměrné části dílčího základu daně z příjmů z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti dosaženého v kalendářním roce, který dva roky předchází rozhodnému období pro placení záloh od 1. ledna do 31. prosince, a koeficientu 1,486. Poměrnou části základu daně se rozumí část základu daně, který není snížený o zaplacené pojistné na zdravotní a sociální pojištění OSVČ, připadající na jeden kalendářní měsíc provozování SVČ. Jestliže OSVČ nevykonávala SVČ v období pro určení

[8] Všeobecná zdravotná poisťovňa. *Preddavky na poistné – predchádzajúce obdobia* [online]. VZP [2018-01-25]. Dostupné z: https://www.vszp.sk/platitelia/platenie-poistneho/preddavky-poistne/preddavky-poistne-predchadzajuce-obdobia.html.
[9] § 15 zákona č. 580/2004 Z. z., o zdravotnom poistení.

záloh, výši záloh si určí sama aspoň v minimální výši. U OSVČ, které nevznikla povinnost podat za rozhodné období daňové přiznání, se zálohy považují za pojistné. [10]

Minimální záloha na pojistné v roce 2017 činila 61,81 EUR, u OSVČ se zdravotním postižením činila 30,90 EUR. Minimální záloha na pojistné v roce 2018 činí 63,84 EUR, u OSVČ se zdravotním postižením činí 31,92 EUR. OSVČ, která je současně zaměstnancem nebo pojištěncem státu, je záloha na pojistné v roce 2018 určena ročním zúčtováním pojistného za rok 2016. Jelikož rostoucí průměrná mzda ovlivňuje minimální vyměřovací základ, rostou také minimální měsíční zálohy na pojistné. Vývoj minimálních měsíčních záloh na pojistné OSVČ bez a se zdravotním postižením za posledních 10 let můžeme vidět v následujícím grafu 3.1.

Graf 3.1 Vývoj minimálních měsíčních záloh OSVČ v EUR

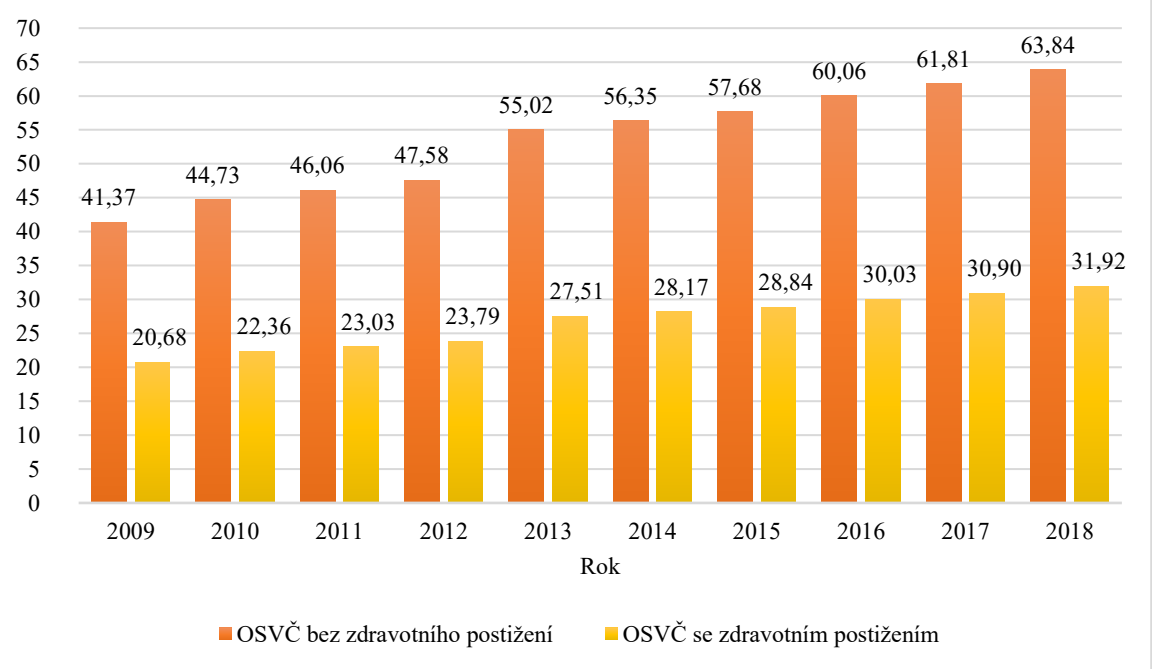

Zdroj: Vlastní zpracování dle VZP [11]

Zdravotní pojišťovna je povinna za OSVČ provést roční zúčtování pojistného za předchozí kalendářní rok. Zdravotní pojišťovna v ročním zúčtování pojistného provede výpočet částky pojistného z vyměřovacího základu a výpočet částky přeplatku nebo nedoplatku na pojistném. Pokud je výsledkem ročního zúčtování pojistného přeplatek, zdravotní pojišťovna zašle OSVČ písemné oznámení o výsledku ročního zúčtování

[10] § 16 odst. 2 písm. b zákona č. 580/2004 Z. z., o zdravotnom poistení.
[11] Všeobecná zdravotná poisťovňa. *Preddavky na poistné – predchádzajúce obdobia* [online]. VZP [2018-01-25]. Dostupné z: https://www.vszp.sk/platitelia/platenie-poistneho/preddavky-poistne/preddavky-poistne-predchadzajuce-obdobia.html.

pojistného. Pokud je výsledkem ročního zúčtování pojistného nedoplatek, zdravotní pojišťovna zašle výkaz nedoplatků. Oznámení obsahuje zejména údaje o výši přeplatku či nedoplatku, vyměřovacím základu, výši zaplacených záloh na pojistné, výši nové zálohy na pojistné, kterou je OSVČ povinna odvádět od 1. ledna následujícího kalendářního roku a o dalších skutečnostech rozhodných pro provedení ročního zúčtování pojistného.[12]

3.1.2 Sociální pojištění

Sociální pojištění ve Slovenské republice legislativně upravuje zákon č. 461/2003 Z. z., o sociálnom poistení, dále jen „ZSP“. Sociální pojištění na Slovensku vykonává Sociální pojišťovna. Sociální pojišťovna při výkonu sociálního pojištění plní funkci příslušné instituce, styčného orgánu a je kontaktní instituce na komunikaci mezi příslušnými institucemi a příjemci dávek a mezi institucemi členských států EU, institucemi států EHP a institucí Švýcarské konfederace.[13]

Součástí sociálního pojištění je:

- nemocenské pojištění jako pojištění pro případ ztráty nebo snížení příjmu ze závislé činnosti a na zabezpečení příjmu v případě dočasné pracovní neschopnosti, těhotenství a mateřství,
- důchodové pojištění, a to
  - starobní pojištění jako pojištění na zabezpečení příjmu ve stáří,
  - invalidní pojištění jako pojištění pro případ poklesu schopnosti vykonávat výdělečnou činnost v důsledku dlouhodobého nepříznivého zdravotního stavu a pro případ úmrtí,
- úrazové pojištění jako pojištění pro případ poškození zdraví anebo úmrtí v důsledku pracovního úrazu, služebního úrazu a nemoci z povolání,
- garanční pojištění jako pojištění pro případ platební neschopnosti zaměstnavatele,
- pojištění v nezaměstnanosti jako pojištění pro případ ztráty příjmu v důsledku nezaměstnanosti.[14]

Plátcem pojistného na nemocenské pojištění je zaměstnanec, zaměstnavatel, povinně nemocensky pojištěná OSVČ a dobrovolně nemocensky pojištěná osoba. Plátcem pojistného

[12] Všeobecná zdravotná poisťovňa. *Ročné zúčtovanie poistného za rok 2016* [online]. VZP [2018-01-25]. Dostupné z: https://www.vszp.sk/platitelia/rocne-zuctovanie-poistneho/rocne-zuctovanie-poistneho-za-rok-2016.html.
[13] § 120 zákona č. 461/2003 Z. z., o sociálnom poistení.
[14] § 2 zákona č. 461/2003 Z. z., o sociálnom poistení.

na starobní pojištění je zaměstnanec, zaměstnavatel, povinně důchodově pojištěná OSVČ, dobrovolně důchodově pojištěná osoba, stát a Sociální pojišťovna. Plátcem pojistného na invalidní pojištění je zaměstnanec, zaměstnavatel, povinně důchodově pojištěná OSVČ, dobrovolně důchodově pojištěná osoba a stát. Pojistné na invalidní pojištění neplatí OSVČ, která je důchodově pojištěna po přiznání starobního důchodu nebo předčasného starobního důchodu. Pojistné na invalidní pojištění neplatí ani OSVČ, která je důchodově pojištěna, je poživatelem výsluhového důchodu a dovršila důchodový věk. Pojistné na úrazové a garanční pojištění platí pouze zaměstnavatel. Plátcem pojistného na pojištění v nezaměstnanosti je zaměstnanec, zaměstnavatel, a dobrovolně pojištěná osoba. Plátcem pojistného do rezervního fondu solidarity je zaměstnavatel, povinně důchodově pojištěna OSVČ, dobrovolně důchodově pojištěna osoba a stát.[15]

OSVČ, za splnění níže uvedených podmínek, je tedy povinna platit pojistné na nemocenské pojištění, starobní pojištění, invalidní pojištění, do rezervního fondu solidarity a dobrovolně může platit pojistné na pojištění v nezaměstnanosti.

OSVČ je povinně účastna nemocenského pojištění, pokud příjem z podnikání a z jiné SVČ nebo výnos související s podnikáním a jinou SVČ byl vyšší jak 12násobek 50 % průměrné měsíční mzdy, která dva roky předchází kalendářnímu roku, za který se pojistné platí, což představuje 12násobek minimálního vyměřovacího základu. OSVČ je povinně účastna důchodového pojištění, pokud je povinně účastna nemocenského pojištění.[16]

Povinné nemocenské a důchodové pojištění OSVČ vzniká od 1. července kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, za který příjem z podnikání a z jiné SVČ byl vyšší než 12násobek minimálního vyměřovacího základu a zaniká 30. června kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, za který její příjem z podnikání a z jiné SVČ nebyl vyšší než 12násobek minimálního vyměřovacího základu. OSVČ, které je prodloužena lhůta pro podání daňového přiznání, vzniká povinné nemocenské a důchodové pojištění od 1. října a zaniká 30. září za stejných podmínek. Registrační list na sociální pojištění můžeme vidět v příloze č. 6. Nemocenské a důchodové pojištění OSVČ zaniká i ode dne, od kterého není oprávněna k výkonu nebo k provozování SVČ, nebo podle svého čestného prohlášení neprovádí tuto činnost.[17]

OSVČ může být dobrovolně účastna pojištění v nezaměstnanosti, pokud má na území Slovenské republiky trvalý pobyt, povolení na přechodný pobyt nebo povolení

[15] § 128 zákona č. 461/2003 Z. z., o sociálnom poistení.
[16] § 14 a § 15 zákona č. 461/2003 Z. z., o sociálnom poistení.
[17] § 21 zákona č. 461/2003 Z. z., o sociálnom poistení.

na trvalý pobyt a je povinně nemocensky a důchodově pojištěna nebo má přerušené povinné nemocenské a důchodové pojištění. Dobrovolné pojištění v nezaměstnanosti vzniká OSVČ ode dne přihlášení na dobrovolné pojištění a zaniká dnem odhlášení z dobrovolného pojištění. Dobrovolné pojištění zaniká i od prvního dne kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, za který bylo naposledy zaplacené pojistné na dobrovolné pojištění.[18]

Vyměřovací základ povinně nemocensky a důchodově pojištěné OSVČ dle § 138 odst. 2 ZSP je podíl jedné dvanáctiny základu daně z příjmů z podnikání a jiné SVČ nesníženého o zaplacené pojistné na povinné veřejné zdravotní pojištění, pojistné na povinné nemocenské pojištění, pojistné na povinné důchodové pojištění a příspěvky na důchodové spoření, které se platí spolu s pojistným na důchodové pojištění z povinného důchodového pojištění, pojistné do rezervního fondu solidarity povinně důchodově pojištěné OSVČ, a koeficientu 1,486, viz vzorec 3.3.

$$Vyměrovací\ základ\ OSVČ = \frac{ZD + ZP + SP}{1{,}486} : 12 \tag{3.3}$$

Jedná se o měsíční vyměřovací základ, protože pojistné není placeno formou záloh na pojistné. Takto určený vyměřovací základ se použije od 1. července kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, za který měla povinně nemocensky a důchodově pojištěna OSVČ příjem z podnikání a jiné SVČ do 30. června následujícího kalendářního roku. Vyměřovací základ povinně nemocensky a důchodově pojištěné OSVČ, které byla prodloužena lhůta pro podání daňového přiznání, je v období od 1. července do 30. září kalendářního roku vyměřovací základ, ze kterého platila pojistné na nemocenské a důchodové pojištění do 30. června kalendářního roku. Vyměřovací základ OSVČ, která je dobrovolně pojištěna v nezaměstnanosti, je jí určená částka. Pokud nemocenské pojištění, důchodové pojištění a pojištění v nezaměstnanosti trvalo jen část kalendářního měsíce, vyměřovací základ se upraví podle počtu dní, za které se pojistné platí. [19]

Rozhodné období pro určení vyměřovacího základu povinně nemocensky a důchodově pojištěné OSVČ dle § 139 ZSP je:

- v období od 1. ledna do 30. června kalendářního roku kalendářní rok, který dva roky předchází kalendářnímu roku, ve kterém OSVČ platí pojistné

[18] § 19 a § 23 zákona č. 461/2003 Z. z., o sociálnom poistení.
[19] Sociálna poisťovňa. *Samostatne zárobkovo činná osoba* [online]. Sociálna poisťovňa [2018-01-30]. Dostupné z: http://www.socpoist.sk/2085-menu/55369s.

na nemocenské pojištění, pojistné na důchodové pojištění a pojistné do rezervního fondu solidarity,

- v období od 1. července do 31. prosince kalendářního roku kalendářní rok předcházející kalendářnímu roku, ve kterém OSVČ platí pojistné na nemocenské pojištění, pojistné na důchodové pojištění a pojistné do rezervního fondu solidarity.

Minimální vyměřovací základ je stanoven pouze měsíčně a od roku 2013 činí stejně jako v případě zdravotního pojištění 50 % průměrné měsíční mzdy, která dva roky předchází kalendářnímu roku, ve kterém se pojistné platí, viz vzorec 3.4. Minimální vyměřovací základ pro povinně nemocensky a důchodově pojištěnou OSVČ od 1. ledna 2017 do 31. prosince 2017 činil 441,50 EUR a od 1. ledna 2018 do 31. prosince 2018 činí 456,00 EUR.[20]

$$Minimální\ vyměřovací\ základ\ OSVČ = 0{,}5 \cdot průměrná\ měsíční\ mzda \tag{3.4}$$

Před rokem 2013 byl maximální vyměřovací základ stanoven zvlášť pro nemocenské pojištění a pro důchodové pojištění a rezervní fond solidarity. Maximální vyměřovací základ je stanoven měsíčně a od roku 2013 do roku 2017 činil 5násobek a od 2017 činí 7násobek průměrné měsíční mzdy, která dva roky předchází kalendářnímu, ve kterém se pojistné platí, viz vzorec 3.5, čímž se skokově zvýšil. Maximální vyměřovací základ pro povinně nemocensky a důchodově pojištěnou OSVČ od 1. ledna 2017 do 31. prosince 2017 činil 6 181,00 EUR a od 1. ledna 2018 do 31. prosince 2018 činí 6 384,00 EUR.[21]

$$Maximální\ vyměřovací\ základ = 7 \cdot průměrná\ měsíční\ mzda \tag{3.5}$$

Jelikož průměrná měsíční mzda každým rokem roste, ovlivňuje tím také minimální a maximální vyměřovací základ OSVČ. Vývoj minimálního a maximálního vyměřovacího základu OSVČ za posledních 6 let můžeme vidět v následující Tab. 3.2.

[20] Sociálna poisťovňa. *Tabuľky platenia poistného* [online]. Sociálna poisťovňa [2018-01-30]. Dostupné z: http://www.socpoist.sk/2134-menu/55432s.
[21] Sociálna poisťovňa. *Tabuľky platenia poistného* [online]. Sociálna poisťovňa [2018-01-30]. Dostupné z: http://www.socpoist.sk/2134-menu/55432s.

Tab. 3.2 Minimální a maximální vyměřovací základu OSVČ

Rok	Minimální vyměřovací základ (v EUR)	Maximální vyměřovací základ (v EUR)
2013	393	3 930
2014	402,5	4025
2015	412	4 120
2016	429	4 290
2017	441,5	6 181
2018	456	6 384

Zdroj: Vlastní zpracování dle Sociální pojišťovny [22]

Povinně nemocensky a důchodově pojištěná OSVČ platí dle § 130-137 ZSP pojistné na nemocenské pojištění ve výši 4,4 % z vyměřovacího základu, na starobní pojištění ve výši 18 % z vyměřovacího základu, pokud není střadatelem důchodového spoření, na starobní pojištění ve výši 13,5 % z vyměřovacího základu a na povinné příspěvky na důchodové spoření 4,5 % z vyměřovacího základu, pokud je střadatelem důchodového spoření, na invalidní pojištění ve výši 6 % z vyměřovacího základu a do rezervního fondu solidarity ve výši 4,75 % z vyměřovacího základu. Sazba pojistného na pojištění v nezaměstnanosti je pro dobrovolně pojištěnou OSVČ v nezaměstnanosti 2 % z vyměřovacího základu, který si sama určí. Od roku 2017 se sazba povinných příspěvků na starobní důchodové spoření zvyšuje o 0,25 % ročně až do výše 6 %, tj. o 0,25 % ročně se sníží procentní sazba pojistného na starobní pojištění. OSVČ je povinna odvádět pojistné na účet Sociální pojišťovny do 8. dne kalendářního měsíce za předchozí kalendářní měsíc. Pokud OSVČ trvalo pojištění jen část kalendářního měsíce, platí pojistné pouze za tuto část.[23]

Povinnost platit pojistné má od 1. července 2017 do 30. června 2018 OSVČ, která dosáhla za rok 2016 příjem z podnikání a z jiné SVČ nebo výnos související s podnikáním a s jinou SVČ vyšší než 5 298,00 EUR a od 1. července 2018 do 30. června 2019 OSVČ, která dosáhla za rok 2017 příjem z podnikání a z jiné SVČ nebo výnos související s podnikáním a s jinou SVČ vyšší než 5 472,00 EUR. V kalendářním roce 2018 je minimální měsíční pojistné ve výši 151,16 EUR a maximální pojistné ve výši 2 116,29 EUR.

[22] Sociálna poisťovňa. *Tabuľky platenia poistného* [online]. Sociálna poisťovňa [2018-01-30]. Dostupné z: http://www.socpoist.sk/2134-menu/55432s.
[23] Sociálna poisťovňa. *Samostatne zárobkovo činná osoba* [online]. Sociálna poisťovňa [2018-01-30]. Dostupné z: http://www.socpoist.sk/2085-menu/55369s.

Pro OSVČ, která má přiznán starobní důchod nebo předčasný důchod, a pro OSVČ, která je příjemcem výsluhového důchodu a dovršila důchodový věk, minimální měsíční pojistné činí 123,80 EUR a maximální měsíční pojistné činí 1 733,25 EUR, protože neplatí pojistné na invalidní pojištění. Jelikož rostoucí průměrná mzda ovlivňuje minimální a maximální vyměřovací základ, roste také v jednotlivých letech minimální a maximální měsíční pojistné na sociální pojištění. V praxi OSVČ maximální pojistné platí jen zřídka, proto v následujícím grafu 3.2 můžeme vidět vývoj minimálního měsíčního pojistného OSVČ za posledních 6 let.

Graf 3.2 Vývoj minimálního měsíčního pojistného na sociální pojištění OSVČ v EUR

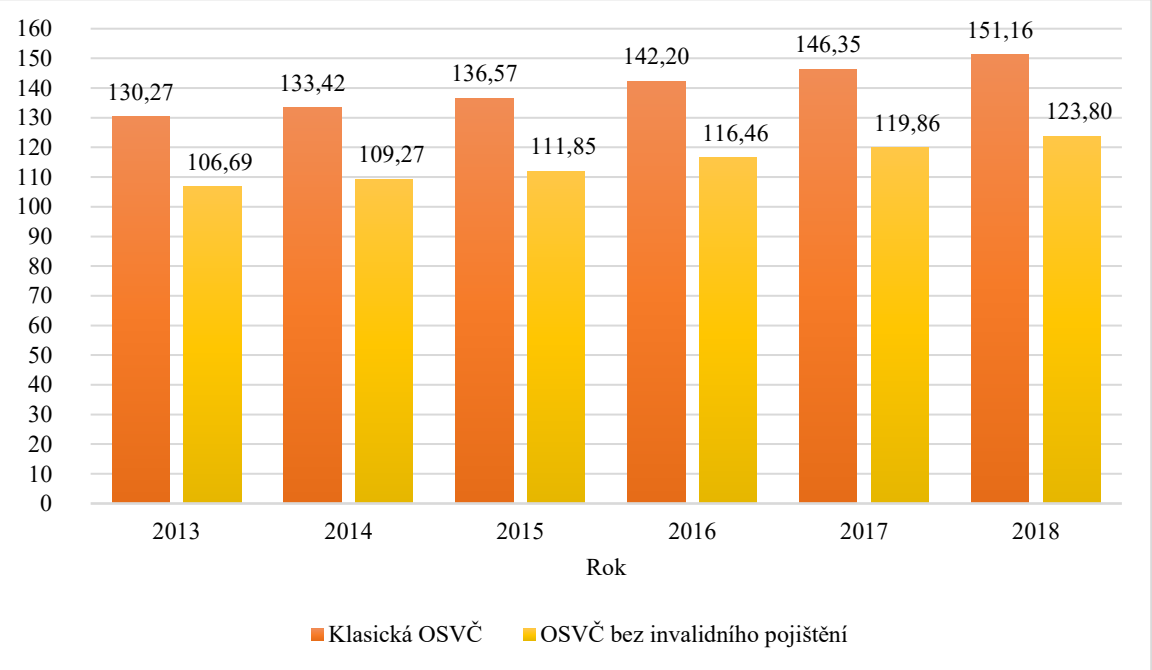

Zdroj: Vlastní zpracování dle Sociální pojišťovny [24]

OSVČ dle § 140 ZSP není povinna platit pojistné na nemocenské a důchodové pojištění:

- v období, během kterého se jí poskytuje mateřská,
- od prvního dne potřeby osobního a celodenního ošetřování fyzické osoby nebo potřeby osobní a celodenní péče o dítě do skončení potřeby tohoto ošetřování nebo potřeby této péče, nejdéle do desátého dne potřeby tohoto ošetřování nebo potřeby této péče,

[24] Sociálna poisťovňa. *Tabuľky platenia poistného* [online]. Sociálna poisťovňa [2018-01-30]. Dostupné z: http://www.socpoist.sk/2134-menu/55432s.

- v období, během kterého je uznána za dočasně práce neschopnou nebo má nařízenou karanténu.

Povinně nebo dobrovolně důchodově pojištěná OSVČ v období, během kterého není povinna platit pojistné na důchodové pojištění, není povinna platit ani pojistné do rezervního fondu solidarity.

OSVČ se dle § 26 ZSP přerušuje povinné nemocenské a povinné důchodové pojištění:

- v období, ve kterém je ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody,
- v období, ve kterém má pozastaveno provozování živnost nebo pozastavenou činnost,
- od 11. dne osobního a celodenního ošetřování nebo péče fyzické osoby uvedené v § 39 odst. 1 písm. a) a písm. b) ZSP do skončení potřeby ošetřování nebo péče,
- v období, ve kterém má nárok na rodičovský příspěvek, jestliže podle svého prohlášení nevykonává SVČ,
- ode dne následujícího po uplynutí 52 týdnů trvání dočasné pracovní neschopnosti do jejího skončení,
- v období trvání dobrovolné vojenské přípravy, pokud v tomto období podle svého prohlášení nevykonává SVČ. [25]

Povinně nemocensky pojištěná OSVČ má nárok na nemocenskou dávku, pokud splnila podmínky pro vznik nároku na nemocenskou dávku a platila pojistné na nemocenské pojištění. OSVČ má dle § 33 odst. 1 ZSP nárok na nemocenské, jestliže byla pro nemoc nebo úraz uznána za dočasně práce neschopnou nebo jí byla nařízena karanténa, dále jen „dočasná pracovní neschopnost". OSVČ vzniká nárok na nemocenské od prvního dne dočasné pracovní neschopnosti. [26]

Nemocensky pojištěna OSVČ má dle § 39 odst. 1 ZSP nárok na ošetřovné, pokud osobně a celodenně ošetřuje nemocné dítě, nemocného manžela, nemocnou manželku, nemocného rodiče nebo nemocného rodiče manžela (manželky), jehož zdravotní vyžaduje ošetřování jinou fyzickou osobou nebo pečuje o dítě do deseti let věku, pokud dítěti byla nařízena karanténa, předškolní zařízení nebo škola, byly rozhodnutím příslušných orgánů uzavřené nebo v nich byla nařízena karanténa nebo fyzická osoba, která jinak o dítě pečuje,

[25] Sociálna poisťovňa. *Neplatenie poistného a príspevkov v období prerušenia a vylúčenia* [online]. Sociálna poisťovňa [2018-02-05]. Dostupné z: http://www.socpoist.sk/neplatenie-poistneho-a-prispevkov-v-obdobi-prerusenia-a-vylucenia/55369s#neplatenie-poistneho.

[26] Sociálna poisťovňa. *Nemocenké* [online]. Sociálna poisťovňa [2018-02-05]. Dostupné z: http://www.socpoist.sk/nemocenske/1292s.

onemocněla, a proto nemůže o dítě pečovat. OSVČ má nárok na ošetřovné prvních 10 dnů potřeby osobního a celodenního ošetřování nebo potřeby osobní a celodenní péče. [27]

OSVČ, která je těhotná nebo která se stará o narozené dítě, má nárok na mateřskou, pokud v posledních dvou letech před porodem byla nemocensky pojištěna nejméně 270 dní. OSVČ vzniká nárok na mateřskou od počátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu určeným lékařem, nejdříve od počátku osmého týdne před tímto dnem, a pokud porodila dříve, ode dne porodu. Nárok na mateřské zaniká uplynutím 34. týdne od vzniku nároku na mateřskou.[28] Z důchodového pojištění je OSVČ poskytován starobní důchod, předčasný starobní důchod, invalidní důchod, vdovský a vdovecký důchod a sirotčí důchod. [29]

OSVČ má nárok na dávku v nezaměstnanosti, pokud v posledních čtyřech letech před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání byla pojištěna v nezaměstnanosti nejméně dva roky.[30]

[27] Sociálna poisťovňa. *Ošetřovné* [online]. Sociálna poisťovňa [2018-02-05]. Dostupné z: http://www.socpoist.sk/osetrovne/1294s.
[28] Sociálna poisťovňa. *Materské* [online]. Sociálna poisťovňa [2018-02-05]. Dostupné z: http://www.socpoist.sk/materske/1293s.
[29] Sociálna poisťovňa. *Dôchodkové poistenie* [online]. Sociálna poisťovňa [2018-02-05]. Dostupné z: http://www.socpoist.sk/dochodkove-poistenie-qcg/48006s.
[30] Sociálna poisťovňa. *Dávka v nezamestnanosti* [online]. Sociálna poisťovňa [2018-02-05]. Dostupné z: http://www.socpoist.sk/davka-v-nezamestnanosti/1361s.

3.2 Systém sociálního pojištění OSVČ ve Švýcarské konfederaci

Švýcarská konfederace, zkráceně Švýcarsko, je federací 26 autonomních kantonů, které jsou zcela rovnoprávné navzájem i na federální úrovni, s výjimkou šesti kantonů, které mají pouze jednoho zástupce v Radě států a poloviční váhu při hlasováních podle kantonů. Každý z kantonů má vlastní parlament, zákony, vládu, rozpočet i ústavu, podobně jako je tomu ve spolkových zemích Německa nebo státech USA. Švýcarsko je členem Rady Evropy, OSN, EFTA, OECD a WTO a součástí schengenského prostoru. Jednání o vstupu do EU občané v referendu odmítli. Má 8,501 milionů obyvatel, z toho je více jak 1/5 cizinců. Většina federálních institucí a zastupitelské úřady sídlí v Bernu.

Systém sociálního pojištění je ve Švýcarské konfederaci členěn na následující části:

- „Krankenversicherung“, zdravotní pojištění,
- „Alters- und Hinterlassenenversicherung“ – dále „AHV“, starobní a pozůstalostní pojištění,
- „Invalidienversicherung“ – dále „IV“, invalidní pojištění,
- „Erwerbsersatzordnung“ – dále „EO“, tzv. kompenzace příjmu v případě vojenské a civilní služby a mateřské dovolené,
- „Ergänzungsleistungen“ – dále „EL“, tzv. doplňkové dávky pro důchodce,
- „Berufliche Vorsorge“ – tzv. zaměstnanecké penzijní pojištění,
- „Unfallversicherung“ – úrazové pojištění,
- „Arbeitslosenversicherung“ – pojištění v nezaměstnanosti,
- „Familienzulagen“ – rodinné přídavky,
- „Militärversicherung“ – pojištění pro vojáky,
- „Die 3. Säule“ – 3. pilíř.[31]

Z pohledu sociálního pojištění se rozlišují pojmy „Unselbständigerwerbende“ a „Selbständigerwerbende“. Unselbständigerwerbende je ten, který je zaměstnancem zaměstnavatele a pobírá mzdu. Selbständigerwerbende je ten, kdo vykonává samostatnou výdělečnou činnost, pracuje pod vlastním jménem a na vlastní účet, je nezávislý, nese vlastní ekonomické riziko a pracuje pro více klientů. To, zda je pojištěná osoba považována za OSVČ, ověřuje sociální pojišťovna individuálně. [32]

[31] Informationsstelle AHV/IV. *Sozialversicherungen* [online]. Informationsstelle AHV/IV [2018-02-20]. Dostupné z: https://www.bsv.admin.ch/bsv/de/home/sozialversicherungen.html.
[32] Informationsstelle AHV/IV. *Beiträge der Selbständigerwerbenden an die AHV, die IV und die EO* [online]. Informationsstelle AHV/IV [2018-02-20]. Dostupné z: https://www.ahv-iv.ch/p/2.02.d.

3.2.1 Zdravotní pojištění

Ve Švýcarsku se v případě zdravotního pojištění nerozlišují plátci pojistného na pojištěnce, zaměstnavatele a stát, jak je tomu v ČR. Zdravotní pojištění je záležitostí každé osoby žijící ve Švýcarsku.

Zdravotní pojištění je ve Švýcarsku upraveno spolkovým zákonem o zdravotním pojištění (Bundesgesetz über die Krankenversicherung) pro základní zdravotní pojištění, účinného od 1. 1. 1996 a zákonem o pojistných smlouvách (Versicherungsvertragsgesetz).

Povinné základní zdravotní pojištění se platí formou tzv. „prémií“, jejíž výše se liší podle místa bydliště a podle věkové skupiny. Věkové skupiny jsou rozděleny na děti do 18 let, mladiství od 19 do 25 let a dospělé od 25 let. Prémie nezávisí na výši příjmu, jako je tomu v jiných zemích, a není stanovena žádnou procentní sazbou. Výše prémie je tedy jednotná pro danou věkovou skupinu žijící v daném kantonu. Pojištěnec má svobodnou volbu pojišťovny pro základní pojištění, musí však být činná v kantonu, ve kterém má pojištěnec trvalý pobyt. [33]

Většinou zdravotní pojišťovny nabízí dva druhy pojištění, základní i doplňkové. Základní zdravotní pojištění zahrnuje základní péči spojenou s nemocí a hospitalizací, těhotenstvím a mateřstvím, a v případě nesjednaného úrazového pojištění i s poúrazovou péčí včetně ošetřovatelské péče, která je poskytována na vysoké úrovni ve stejném rozsahu pro všechny pojištěné osoby. [34]

Základní pojištění má své varianty, od kterých se pak odvíjí výše měsíčních plateb. V případě standardního modelu má pojištěnec svobodnou volbu lékaře a získává všechny výhody základního pojištění. S tímto modelem nemá pojištěnec žádné slevy. Druhým typem základního pojištění je tzv. „Hausarzt-Modell“ neboli model rodinného lékaře. Pojištěnec musí při tomto modelu vždy nejprve navštívit svého vybraného rodinného lékaře. Pokud si pojištěnec zvolí tento model, měsíční prémie se mu sníží až o 20 %. Třetím typem základního pojištění je tzv. „HMO-Modell“ neboli model, ve kterém se pojištěnec může obrátit pouze na konkrétní skupinu lékařů. U modelu HMO je však možná sleva až do výše 25 %. Čtvrtým typem je tzv. „Telmed-Modell“ neboli model, ve kterém se pojištěnec vždy předem obrátí na telefonní ústřednu, která jej následně přidělí ke konkrétnímu lékaři či zdravotnickému

[33] Krankenkassenversicherung. *Krankenkassenvergleich in der Schweiz* [online]. Krankenkassenversicherung [2018-02-26]. Dostupné z: http://www.krankenkassenversicherung.ch/krankenkassenvergleich/.
[34] Krankenkassenversicherung. *Obligatorische Krankenversicherung* [online]. Krankenkassenversicherung [2018-02-26]. Dostupné z: http://www.krankenkassenversicherung.ch/obligatorische-krankenversicherung/.

zařízení. Pokud si pojištěnec zvolí tento model, měsíční prémie se mu můžou snížit až o 20 %.[35]

Doplňkové pojištění pak vyplňuje mezery v poskytované péči, na které se základní pojištění nevztahuje. Doplňkové pojištění je dobrovolné jak z pozice pojištěnce, tak z pozice zdravotních pojišťoven, které mohou uzavření smlouvy o pojištění podmínit dobrým zdravotním stavem či výši příjmu, popřípadě její uzavření úplně vyloučit. Podmínky a rozsah nabízených služeb jsou stanoveny jednotlivými zdravotními pojišťovnami.[36]

Součástí základního povinného zdravotního pojištění je i tzv. „Selbstbeteiligung" neboli spoluúčast pojištěné osoby na hrazení poskytované péče. Výše spoluúčasti je založena na výši zvolené tzv. „Franchise". Franchise je roční pevná celková výše plateb za poskytování zdravotní péče se 100% spoluúčastí pojištěnce, kterou si hradí každý sám bez nároku na refundaci, pokud by musel byl ošetřen. Výše Franchise je stanovena zákonem u dospělých v rozmezí 300-2500 CHF za kalendářní rok. Pro děti a dospívající do 18 let není vyžadována Franchise. V každém případě si pojištěnec může zvolit vyšší Franchise, což odpovídajícím způsobem snižuje měsíční prémie. Pojištěnec může tak volit Franchise mezi 300, 500, 1000, 1 500, 2 000 a 2 500 CHF pro dospělé a 100, 200, 300, 400, 500 a 600 CHF pro děti a dospívající do 18 let. Čím vyšší si pojištěnec zvolí Franchise, tím nižší platí měsíční prémie. Pro zdravého člověka se tak vyplatí spíše Franchise 2 500 CHF s tím, že pak platí nižší měsíční prémie. Výši Franchise si pojištěnec volí bez ohledu na svůj zdravotní stav vždy k 1. lednu, případné změny je možné uskutečnit v případě snížení do konce listopadu, při zvýšení pak do konce prosince daného roku. Jestliže je překročena výše 100% spoluúčasti za kalendářní rok, navíc se uplatňuje ještě tzn. „Selbstbehalt", neboli poměrná část nákladů. Selbsbehalt je ve výši 10 % fakturované částky z převyšující částky Franchise, nejvýše však celkem 700 CHF ročně, pro děti a mladiství do 18 let nejvýše 350 CHF. Po překročení těchto částek má pak pojištěnec nárok na proplacení základní péče od pojišťovny.[37]

[35] Krankenkassenversicherung. *Krankenkassenvergleich in der Schweiz* [online]. Krankenkassenversicherung [2018-02-26]. Dostupné z: http://www.krankenkassenversicherung.ch/krankenkassenvergleich/.
[36] Krankenkassenversicherung. *Privatversicherung* [online]. Krankenkassenversicherung [2018-02-26]. Dostupné z: http://www.krankenkassenversicherung.ch/privatversicherung-krankenkasse/.
[37] Krankenkassenversicherung. *Krankenkassenvergleich in der Schweiz* [online]. Krankenkassenversicherung [2018-02-26]. Dostupné z: http://www.krankenkassenversicherung.ch/krankenkassenvergleich/.

3.2.2 První pilíř

Švýcarský důchodový systém je stejně jako v mnoha zemích založen na pilířové struktuře. Tento důchodový systém se ve Švýcarsku skládá ze tří pilířů. První pilíř je povinný pro všechny, kteří žijí či pracují ve Švýcarsku. Druhý pilíř tvoří tzv. zaměstnanecké penzijní pojištění, do kterého přispívají jak zaměstnanci, tak i jejich zaměstnavatelé. Třetí pilíř představuje dobrovolné individuální soukromé spoření občanů.

První pilíř tvoří:

- důchodové a pozůstalostní pojištění (AHV),
- invalidní pojištění (IV),
- kompenzace příjmu v případě vojenské a civilní služby a mateřské dovolené (EO),
- doplňkové dávky pro důchodce (EL). [38]

Důchodové a pozůstalostní pojištění je upraveno spolkovým zákonem o důchodovém a pozůstalostním pojištění (Bundesgesetz über die Alters- und Hinterlassenenversicherung) a nařízením o důchodovém a pozůstalostním pojištění (Verordnung über die Alters- und Hinterlassenenversicherung). Invalidní pojištění je upraveno spolkovým zákonem o invalidním pojištění (Bundesgesetz über die Invalidenversicherung). Erwerbsersatzordnung je upraveno spolkovým zákonem o náhradě příjmu v případě vojenské služby a mateřství (Bundesgesetz über den Erwerbsersatz für Dienstleistende und bei Mutterschaft). Doplňkové dávky jsou upraveny spolkovým zákonem o doplňkových dávkách k důchodovému, pozůstalostnímu a invalidnímu pojištění (Bundesgesetz über Ergänzungsleistungen zur Alters- , Hinterlassenen- und Invalidenversicherung).

Všechny osoby, které ve Švýcarsku vykonávají výdělečnou činnost, tzn. i OSVČ, musí platit příspěvky na AHV, IV a EO. Platí však jedna výjimka, že zaměstnaná či samostatně výdělečná mládež neplatí žádné příspěvky do konce kalendářního roku, ve kterém dovrší 17 let. Pro osoby, které nepracují, začíná povinnost platit příspěvky na AHV, IV a EO 1. ledna po 20. narozeninách. Přihlášku OSVČ např. do sociální pojišťovny v kantonu St. Gallen můžeme vidět v příloze č. 7.

Povinnost platit příspěvky na AHV, IV a EO končí, jakmile OSVČ dosáhne běžného věku odchodu do důchodu a ukončí samostatnou výdělečnou činnost. U mužů je normální věk odchodu do důchodu 65 let a u žen 64 let. Pokud OSVČ dosáhla běžného věku odchodu

[38] Bundesamt für Sozialversicherungen. *Ratgeber Sozialversicherungen* [online]. BSV [2018-03-01]. Dostupné z: https://www.bsv.admin.ch/bsv/de/home/sozialversicherungen/ueberblick/beitraege.html.

do důchodu a pokračuje v práci, musí i nadále platit příspěvky na AHV, IV a EO. Od 1. ledna 2011 má invalidní pojištění samostatný fond. Fondy invalidního a důchodově-pozůstalostního pojištění jsou tedy zcela finančně odděleny. Pokud OSVČ pobírá invalidní důchod, musí také platit příspěvky na AHV a EO. Erwerbsersatzordnung (EO) nahradí část ztráty příjmů osobám, které poskytují vojenské a civilní služby. Od roku 2005 vyplácí EO také mateřské dávky. Příspěvky na EO se vybírají společně s příspěvky na AHV a IV. Vzhledem k tomu, že důchody nejsou vždy dostatečné k pokrytí nezbytných životních nákladů pro důchodce, mohou mít nárok na doplňkové dávky (EL). Pojištěná osoba se musí zaregistrovat na pobočce kantonální sociální pojišťovny ve svém bydlišti. EL jsou však plně financovány veřejným sektorem.[39]

Pro výpočet příspěvku na AHV, IV a EO je brán čistý příjem ze samostatné výdělečné činnosti podle daňového výměru pro přímou federální daň získaný v příspěvkovém roce. Finanční úřad oznámí sociální pojišťovně čistý příjem OSVČ, tzn. příjem bez započtení daně. Sociální pojišťovna odečte z čistého příjmu fiktivně úroky z vlastního kapitálu investovaného do podnikání, který je zaokrouhlený na 1 000 CHF matematicky, a k tomu přičte příspěvky na AHV, IV a EO dle dosaženého čistého příjmu podle následujícího vzorce 3.6.

$$Vyměřovací\ základ = \frac{čistý\ příjem\ očištěný\ o\ úroky \cdot 100}{100 - procentuální\ výše\ příspěvku\ na\ AHV, IV\ a\ EO\ dle\ čistého\ příjmu} \quad (3.6)$$

Pro stanovení vyměřovacího základu se příspěvky připočítávají, protože zaplacené příspěvky jsou daňově uznatelným výdajem. Pro rok 2017 činí úroková sazba 0,5 %. Vyměřovací základ pro výpočet příspěvku se zaokrouhluje na 100 CHF dolů.[40]

Konečné příspěvky se počítají příslušnou procentní sazbou dle vyměřovacího základu. Příspěvky se platí do sociální pojišťovny, která je zřízena v každém kantonu. Pokud je vyměřovací základ od 9 400 CHF do 56 400 CHF, výše příspěvku se pohybuje od 5,196 % do 9,155 %, z toho na AHV od 4,2 % do 7,4 %, na IV od 0,754 % do 1,328 % a na EO od 0,242 % do 0,427 %, Jestliže je vyměřovací základ větší než 56 400 CHF, odvádí OSVČ příspěvky ve výši 9,65 % z toho na AHV 7,8 %, na IV 1,4 % a na EO 0,45 %, viz. Tab. 3.3. Pokud je čistý příjem OSVČ menší než 9 400 CHF, platí minimální příspěvek ve výši 478 CHF, z toho na AHV 392 CHF, na IV 65 CHF a na EO 21 CHF. Tyto nižší příspěvky

[39] Bundesamt für Sozialversicherungen. *Ratgeber Sozialversicherungen* [online]. BSV [2018-03-01]. Dostupné z: https://www.bsv.admin.ch/bsv/de/home/sozialversicherungen/ueberblick/beitraege.html.
[40] Bundesamt für Sozialversicherungen. *Ratgeber Sozialversicherungen* [online]. BSV [2018-03-01]. Dostupné z: https://www.bsv.admin.ch/bsv/de/home/sozialversicherungen/ueberblick/beitraege.html.

nemají pro OSVČ žádný vliv na poskytované dávky. Pro výpočet vyměřovacího základu se použije procentuální sazba dle čistého příjmu a pro výpočet konečných příspěvků se použije procentuální sazba dle vyměřovacího základu. Sociální pojišťovna navíc účtuje administrativní poplatky ve výši maximálně 5 % z příspěvků na AHV, IV a EO. Příspěvky na AHV, IV a EO se počítají podle následující Tab. 3.3.

Tab. 3.3 Procentuální výše příspěvků OSVČ

Roční čistý příjem z výdělečné činnosti nebo vyměřovací základ (v CHF)		**Výše příspěvků (v %)**			**Celkem (v %)**
od	**do**	**AHV**	**IV**	**EO**	
9 400	17 200	4,2	0,754	0,242	5,196
17 200	21 900	4,3	0,772	0,248	5,320
21 900	24 200	4,4	0,790	0,254	5,444
24 200	26 500	4,5	0,808	0,260	5,568
26 500	28 800	4,6	0,826	0,265	5,691
28 800	31 100	4,7	0,844	0,271	5,815
31 100	33 400	4,9	0,879	0,283	6,062
33 400	35 700	5,1	0,915	0,294	6,309
35 700	38 000	5,3	0,951	0,306	6,557
38 000	40 300	5,5	0,987	0,317	6,804
40 300	42 600	5,7	1,023	0,329	7,052
42 600	44 900	5,9	1,059	0,340	7,299
44 900	47 200	6,2	1,113	0,358	7,671
47 200	49 500	6,5	1,167	0,375	8,042
49 500	51 800	6,8	1,221	0,392	8,413
51 800	54 100	7,1	1,274	0,410	8,784
54 100	56 400	7,4	1,328	0,427	9,155
56 400	-	7,8	1,400	0,450	9,650

Zdroj: Vlastní zpracování dle Der Bundesrat.[41]

Pokud OSVČ dosáhla běžného věku odchodu do důchodu a je nadále samostatně výdělečně činná, bude i nadále platit příspěvky na AHV, IV a EO. OSVČ má v tomto případě

[41] Der Bundesrat. *Sozialversicherung* [online]. Der Bundesrat [2018-03-15]. Dostupné z: https://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/83.html#832.

nárok na nezdanitelnou částku ve výši 1 400 CHF měsíčně nebo 16 800 CHF za rok. Příspěvky pak platí jen z čistého příjmu přesahující tuto částku. Pokud po odečtení nezdanitelné částky je čistý příjem nižší než 9 400 CHF, příspěvek se vypočítá ve výši 5,196 % z vypočteného vyměřovacího základu.[42]

V průběhu roku musí OSVČ odvádět tzv. „Akontobeiträge“ neboli zálohové příspěvky, které stanovuje sociální pojišťovna. Jedná se o provizorní příspěvky, které jsou založené na pravděpodobném příjmu v běžném příspěvkovém roce. OSVČ musí dodat své sociální pojišťovně všechny potřebné podklady, aby mohla stanovit zálohové příspěvky. Pokud během příspěvkového roku nebo po něm OSVČ zjistí, že zaplacené příspěvky se podstatně liší od skutečně dlužné částky, musí to bez zbytečného odkladu oznámit sociální pojišťovně. Zálohové příspěvky se platí čtvrtletně za tři měsíce. Příspěvky musí OSVČ zaplatit nejpozději do 10 dnů po skončení každého čtvrtletí. Jakmile sociální pojišťovna obdrží daňový výměr od finančního úřadu, stanoví konečné příspěvky a vypočítá rozdíl mezi zaplacenými zálohovými příspěvky a skutečně dlužnými příspěvky. Pokud jsou zaplacené zálohové příspěvky vyšší než konečné příspěvky, sociální pojišťovna vrátí rozdíl. Pokud jsou zaplacené zálohové příspěvky nižší než konečné příspěvky, sociální pojišťovna na rozdíl vystaví fakturu. Faktura za dlužné příspěvky, musí být uhrazena do 30 dnů od vystavení.[43]

Z důchodového a pozůstalostního pojištění je OSVČ poskytován starobní důchod, manželský důchod, vdovský a vdovecký důchod, dětský důchod, sirotčí důchod a příspěvek na bezmocnost.[44] Z invalidního pojištění je OSVČ poskytován invalidní důchod, příspěvek na bezmocnost a příspěvek na asistenta.[45] Z EO je OSVČ poskytována náhrada příjmu v případě vojenské služby a mateřská. Samostatně výdělečně činná žena má nárok z Erwerbsersatzordnung (EO) po dobu 14 týdnů na náhradu 80 % svých průměrných výdělků před porodem až do výše 196 CHF za den. Žena pro získání dávek v mateřství musí být povinně pojištěna v AHV během 9 měsíců bezprostředně před porodem, z těchto 9 měsíců

[42] Informationsstelle AHV/IV. *Beiträge der Selbständigerwerbenden an die AHV, die IV und die EO* [online]. Informationsstelle AHV/IV [2018-02-20]. Dostupné z: https://www.ahv-iv.ch/p/2.02.d.
[43] Informationsstelle AHV/IV. *Beiträge der Selbständigerwerbenden an die AHV, die IV und die EO* [online]. Informationsstelle AHV/IV [2018-02-20]. Dostupné z: https://www.ahv-iv.ch/p/2.02.d.
[44] Bundesamt für Sozialversicherungen. *Leistungen und Finanzierung der AHV* [online]. BSV [2018-03-15]. Dostupné z: https://www.bsv.admin.ch/bsv/de/home/sozialversicherungen/ahv/grundlagen-gesetze/leistungen-finanzierung.html.
[45] Bundesamt für Sozialversicherungen. *Leistungen IV* [online]. BSV [2018-03-15]. Dostupné z: https://www.bsv.admin.ch/bsv/de/home/sozialversicherungen/iv/grundlagen-gesetze/leistungen-iv.html.

musí žena pracovat po dobu nejméně 5 měsíců bez ohledu pracovního vytížení a v době porodu musí být žena v platném pracovním poměru nebo samostatně výdělečně činná.[46]

3.2.3 Druhý pilíř

„Berufliche Vorsorge“, tzv. zaměstnanecké penzijní pojištění, by mělo umožnit starším osobám, pozůstalým a invalidům spolu s důchodem pokračovat v běžném životě. Jedná se o 2. pilíř švýcarského penzijního pojištění. Zaměstnanecké penzijní pojištění je ve Švýcarsku upraveno spolkovým zákonem o zaměstnaneckém důchodovém, pozůstalostním a invalidním pojištění (Bundesgesetz über die berufliche Alters-, Hinterlassenen- und Invalidenvorsorge).

Do druhého pilíře přispívají jak zaměstnanci, tak i jejich zaměstnavatelé. A to za podmínky, že se jejich plat pohybuje od 24 675 CHF až do 84 600 CHF. Přispívat do druhého pilíře mohou osoby od dovršení 17 let. Příspěvky osob mladších 25 let pokrývají pouze pojištění v případě smrti a invalidity. Od 25 let začíná pojištěná osoba spořit na starobní důchod. Přispívaní do druhého pilíře zaniká dosažením důchodového věku, smrtí, ukončením pracovního vztahu či snížení příjmů pod stanovenou hranici.[47]

Pro OSVČ není zaměstnanecké penzijní pojištění povinné, ale může se dobrovolně účastnit. Nejdůležitější formou penzijního pojištění je pro OSVČ spoření ve 3. pilíři.

3.2.4 Třetí pilíř

Kromě prvního a druhého pilíře existuje ještě třetí pilíř důchodového pojištění. Třetí pilíř tvoří dobrovolné spoření občanů v soukromých fondech a skládá z vázaných důchodových úspor (Pilíř 3a) a volných individuálních úspor (Pilíř 3b).

Do pilíře 3a mohou přispívat obecně všichni, kteří přispívají do prvního pilíře, tzn. i OSVČ. Institucionální strukturu pilíře 3a tvoří banky a pojišťovny. Prostředky v pilíři 3a jsou vázané a mohou být vybrány nejdříve 5 let před věkovou hranicí odchodu do důchodu nebo nejpozději pět let po dosažení věkové hranice, tedy pro ženy v 69 letech a pro muže v 70 letech. Pilíř 3a je klasická forma prevence pro OSVČ. OSVČ si může odepsat v daňovém přiznání příspěvky do pilíře 3a až do výše 20 %, nejvíce ale 33 840 CHF.[48]

[46] Bundesamt für Sozialversicherungen. *Mutterschaft* [online]. BSV [2018-03-15]. Dostupné z: https://www.bsv.admin.ch/bsv/de/home/sozialversicherungen/eo-msv/grundlagen-und-gesetze/mutterschaft.html.
[47] Bundesamt für Sozialversicherungen. *Ratgeber Sozialversicherungen* [online]. BSV [2018-03-01]. Dostupné z: https://www.bsv.admin.ch/bsv/de/home/sozialversicherungen/ueberblick/beitraege.html.
[48] Bundesamt für Sozialversicherungen. *Ratgeber Sozialversicherungen* [online]. BSV [2018-03-01]. Dostupné z: https://www.bsv.admin.ch/bsv/de/home/sozialversicherungen/ueberblick/beitraege.html.

Do pilíře 3b mohou přispívat všichni. Investovat v rámci pilíře 3b se dá do akcií, dluhopisů, ale také se dají ukládat peníze ve formě životního nebo spořícího pojištění, či na spořicí účty. Na rozdíl od pilíře 3a mohou být finanční prostředky vybrány kdykoli. [49]

3.2.5 Rodinné přídavky

Rodinné přídavky jsou ve Švýcarsku upraveny spolkovým zákonem o rodinných přídavcích (Bundesgesetz über die Familienzulagen). Zákon stanovuje jednotné minimální přídavky pro všechny kantony.

Každá OSVČ se od 1. ledna 2013 musí připojit k „Familienausgleichskasse“, dále jen „FAK“, tzn. k rodinnému fondu, který je obvykle veden sociální pojišťovnou a musí do něj platit příspěvky. Příspěvky musí být také placeny, pokud OSVČ nemá děti. V závislosti na kantonu a fondu se příspěvky pohybují v rozmezí 0,3 - 3,4 % z vyměřovacího základu pro AHV, IV a EO. Maximální vyměřovací základ, ze kterého se platí příspěvek činí 148 200 CHF za rok.[50]

OSVČ má nárok na rodinné přídavky, které se člení na přídavky na děti ve výši nejméně 200 CHF za měsíc na děti do 16 let a na přídavky na studium ve výši nejméně 250 CHF za měsíc na děti ve věku od 16 do 25 let. Několik kantonů přijalo vyšší sazby a zavedlo další přídavky např. v případě narození a adopce dítěte. Nárok na rodinné přídavky začíná a končí v zásadě se začátkem nebo ukončením samostatné výdělečné činnosti. Během mateřské dovolené se rodinné přídavky vyplácejí maximálně na 16 týdnů.[51]

3.2.6 Pojištění v nezaměstnanosti

Pojištění v nezaměstnanosti je ve Švýcarsku upraveno spolkovým zákonem o pojištění v nezaměstnanosti a náhrady platební neschopnosti (Bundesgesetz über die Arbeitslosenversicherung und Insolvenzentschädigung).

Pojištění v nezaměstnanosti poskytuje dávky v případě nezaměstnanosti, zkrácené pracovní doby, ztraceného času spojeného s povětrnostními podmínkami a platební neschopnosti zaměstnavatele. Pojištění navíc poskytuje příspěvky na opatření k předcházení a boji proti nezaměstnanosti.

---

[49] Vorsorge-3a. *Freie Vorsorge 3b – Die Ergänzung zur gebundenen Vorsorge* [online]. Vorsorge-3a [2018-03-18]. Dostupné z: https://www.vorsorge-3a.ch/freie-vorsorge-saeule-3b.html.
[50] Bundesamt für Sozialversicherungen. *Ratgeber Sozialversicherungen* [online]. BSV [2018-03-01]. Dostupné z: https://www.bsv.admin.ch/bsv/de/home/sozialversicherungen/ueberblick/beitraege.html.
[51] Bundesamt für Sozialversicherungen. *Arten der Familienzulagen* [online]. BSV [2018-03-18]. Dostupné z: https://www.bsv.admin.ch/bsv/de/home/sozialversicherungen/famz/grundlagen-und-gesetze/leistungen/arten.html.

OSVČ není ve Švýcarsku pojištěna proti nezaměstnanosti. Zákon o pojištění v nezaměstnanosti však podporuje zahájení samostatné výdělečné činnosti. Každý, kdo je nezaměstnaný bez vlastního zavinění, který má nejméně 20 let, a který má hrubý projekt anebo dobře připravený projekt pro ekonomicky životaschopnou a trvalou samostatnou výdělečnou činnost, může obdržet 90denních příspěvků na přípravu na samostatnou výdělečnou činnost. Tyto denní dávky se vyplácejí v plánovací fázi projektu samostatné výdělečné činnosti. [52]

3.2.7 Další druhy pojištění

Úrazové pojištění je ve Švýcarsku upraveno spolkovým zákonem o úrazovém pojištění (Bundesgesetz über die Unfallversicherung). OSVČ není ve Švýcarsku povinně účastna úrazového pojištění. Dobrovolně pojištěna může být OSVČ žijící ve Švýcarsku od ročního výdělku ve výši 66 690 CHF. Maximálně pojistitelný výdělek činí 148 200 CHF za rok. [53]

Vojenské pojištění zajišťuje všechny osoby, které vykonávají zejména vojenskou a civilní službu, civilní ochranu, operace švýcarské jednotky humanitární pomoci, mírové operace a dobré služby konfederace. Vojenské pojištění pokrývá náklady na lékařské ošetření v případě nemoci a úrazu, jakož i rehabilitační opatření, platí denní dávky a důchody za ztrátu práce nebo příjmu a kryje rizika zdravotního postižení a úmrtí. Tyto služby jsou financovány prostřednictvím federálního rozpočtu, příspěvek se nevyžaduje.[54]

Kromě sociálního pojištění se pro OSVČ doporučuje také doplňkové pojištění. Švýcarské pojišťovací společnosti rozlišují 3 druhy pojištění, a to pojištění věcí, osobní pojištění a pojištění majetku. Pojištění věcí zabezpečuje věci jako jsou automobily, domácí potřeby, budovy a zařízení, stroje, obchodní inventář atd. proti zničení nebo ztrátě požárem a přírodním nebezpečím, krádežím, vodou nebo jiným násilným poškozením. Osobní pojištění zajišťuje osobám finanční a věcné dávky v důsledku nemoci, mateřství nebo nehody. Pojištění majetku chrání majetek osoby, která způsobila nehodu a újmu třetím stranám.[55]

---

[52] Bundesamt für Sozialversicherungen. *Ratgeber Sozialversicherungen* [online]. BSV [2018-03-01]. Dostupné z: https://www.bsv.admin.ch/bsv/de/home/sozialversicherungen/ueberblick/beitraege.html.
[53] Bundesamt für Sozialversicherungen. *Ratgeber Sozialversicherungen* [online]. BSV [2018-03-01]. Dostupné z: https://www.bsv.admin.ch/bsv/de/home/sozialversicherungen/ueberblick/beitraege.html.
[54] Informationsstelle AHV/IV. *Militärversicherung (MV)* [online]. Informationsstelle AHV/IV [2018-03-18]. Dostupné z: https://www.ahv-iv.ch/de/Sozialversicherungen/Militärversicherung-MV.
[55] Bundesamt für Sozialversicherungen. *Ratgeber Sozialversicherungen* [online]. BSV [2018-03-01]. Dostupné z: https://www.bsv.admin.ch/bsv/de/home/sozialversicherungen/ueberblick/beitraege.html.

4 Komparace jednotlivých systémů pojištění

Systémy sociálního pojištění v jednotlivých evropských státech jsou výsledkem dlouhé tradice a odlišných preferencí jednotlivých států. Každý stát se tedy samostatně rozhoduje, kdo bude podle jeho právních předpisů pojištěn, jaké pojistné či příspěvky jsou nutné hradit, jaké dávky jsou poskytovány a za jakých podmínek, a jak jsou tyto dávky vypočítávány.

Porovnat systém sociálního pojištění české, slovenské a švýcarské OSVČ není jednoduché. Každý systém sociálního pojištění je zcela odlišný. Jednotlivé OSVČ jsou účastny různých druhů pojištění za různých podmínek. Podobnost jednotlivých systému je však v tom, že vždy je určen nějaký vyměřovací základ za určité období, ze kterého je počítáno příslušné pojistné dle podmínek daného zákona.

V České republice je sociální pojištění obecně členěno na zdravotní pojištění, důchodové pojištění a nemocenské pojištění. OSVČ je povinna platit pojistné na zdravotní pojištění, důchodové pojištění, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a dobrovolně může platit pojistné na nemocenské pojištění.

Ve Slovenské republice je pojištění členěno na zdravotní pojištění a sociální pojištění. Pokud je OSVČ povinně účastna sociálního pojištění, je povinna platit pojistné na nemocenské pojištění, starobní pojištění, invalidní pojištění, do rezervního fondu solidarity a dobrovolně může platit pojistné na pojištění v nezaměstnanosti.

Ve Švýcarské konfederaci je systém sociálního pojištění členěn do několika samostatných pojištění. OSVČ je povinna platit pojistné na zdravotní pojištění, starobní a pozůstalostní pojištění, invalidní pojištění, na Erwerbsersatzordnung a do rodinného fondu. Dobrovolně může být OSVČ účastna druhého pilíře důchodového pojištění, úrazového pojištění a třetího pilíře, který je pro ni nejdůležitější formou důchodového pojištění. OSVČ není ve Švýcarsku pojištěna proti nezaměstnanosti. Zákon o pojištění v nezaměstnanosti však podporuje zahájení samostatné výdělečné činnosti.

V České republice je za OSVČ považována fyzická osoba, která má příjmy ze samostatné činnosti podle § 7 odst. 1 nebo 2 ZDPŘ. Vymezení OSVČ je zvlášť uvedeno v ZVZP pro zdravotní pojištění a v ZDP pro účely sociálního zabezpečení. Na Slovensku je toto vymezení podobné. Za OSVČ je považována fyzická osoba, která má příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti podle § 6 odst. 1 nebo 2 ZDPŘ. Ve Švýcarsku je za OSVČ považována fyzická osoba, která vykonává samostatnou výdělečnou činnost, pracuje pod vlastním jménem a na vlastní účet, je nezávislá, nese vlastní

ekonomické riziko a pracuje pro více klientů. Vymezení OSVČ je ve vybraných státech podobné, jedná se o fyzickou osobu, která vykonává samostatnou výdělečnou činnost.

Pro porovnávání budeme pro přepočet eur a švýcarských franků na české koruny používat průměrný kurz za rok 2017, který byl dle ČNB 26,33 CZK/EUR a 23,732 CZK/CHF.

4.1 Sociální pojištění

Kromě zdravotního pojištění je OSVČ v každém státě účastna různých druhů pojištění. Česká OSVČ je účastna důchodového pojištění a dobrovolně nemocenského pojištění, slovenská OSVČ je účastna nemocenského a důchodového pojištění a dobrovolně pojištění v nezaměstnanosti a švýcarská OSVČ je účastna AHV, IV, EO, FAK a dobrovolně různých druhů pojištění.

Česká OSVČ se pro účely důchodové pojištění rozlišuje na OSVČ hlavní a OSVČ vedlejší. Za OSVČ vedlejší je považována osoba, která je zaměstnána, pobírá invalidní nebo starobní důchod, pobírá rodičovský příspěvek nebo peněžitou pomoc v mateřství, osobně pečuje o osobu, která je závislá na péči jiné osoby, vykonává vojenskou službu nebo je studentem. OSVČ hlavní je účastna důchodového pojištění vždy. OSVČ vedlejší je účastna důchodového pojištění, jestliže její daňový základ ze samostatné výdělečné činnosti dosáhl v kalendářním roce alespoň rozhodné částky.

Slovenské OSVČ povinné nemocenské a důchodové pojištění vzniká od 1. července kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, za který příjem z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti byl vyšší než 12násobek minimálního vyměřovacího základu a zaniká 30. června kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, za který její příjem nebyl vyšší než 12násobek minimálního vyměřovacího základu.

Švýcarská OSVČ je účastna AHV, IV, EO a FAK vždy. Platí však jedna výjimka, že samostatně výdělečná mládež neplatí žádné příspěvky do konce kalendářního roku, ve kterém dovrší 17 let.

4.1.1 Vyměřovací základ

Pro výpočet pojistného je pro českou OSVČ vyměřovací základ stanoven ve výši 50 % daňového základu ze samostatné výdělečné činnosti, viz vzorec 2.2. Pro slovenskou OSVČ je vyměřovací základ stanoven jako podíl jedné dvanáctiny základu daně z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti, ke kterému se přičte zaplacené pojistné na zdravotní a sociální pojištění OSVČ, a koeficientu 1,486, viz vzorec 3.3. Pro švýcarskou OSVČ je

vyměřovací základ stanoven jako čistý příjem očištěný o úroky, který je navýšen o pojistné na AHV, IV, a EO, viz vzorec 3.6.

Rozdíly jsou patrné již v samotném určování vyměřovacího základu OSVČ, kdy každý stát ho má stanoven zcela odlišně. Slovenská OSVČ má na rozdíl od české a švýcarské OSVČ vyměřovací základ stanoven pouze měsíčně.

4.1.2 Minimální vyměřovací základ

V České republice pro OSVČ hlavní činí minimální měsíční vyměřovací základ 25 % průměrné měsíční mzdy a pro OSVČ vedlejší 10 % průměrné měsíční mzdy. V roce 2017 minimální měsíční vyměřovací základ pro OSVČ hlavní činil 7 058 Kč a v roce 2018 činí 7 495 Kč. Pro OSVČ vedlejší činil v roce 2017 minimální měsíční vyměřovací základ 2 824 Kč a v roce 2018 činí 2 998 Kč. Na Slovensku je minimální vyměřovací základ OSVČ stanoven měsíčně a odvíjí se od 50 % průměrné měsíční mzdy, která dva roky předchází kalendářnímu roku, ve kterém se pojistné platí. V roce 2017 minimální vyměřovací základ činil 441,50 EUR a v roce 2018 činí 456,00 EUR. Pokud čistý příjem švýcarské OSVČ je menší než 9 400 CHF, měsíčně 783 CHF, platí pak minimální příspěvek. Pokud je švýcarská OSVČ již důchodce, nevztahuje se na ni minimální vyměřovací základ.

Pro porovnání minimálního vyměřovacího základu OSVČ a zaměstnance zmíníme minimální mzdu v České republice a na Slovensku. V České republice minimální mzda v roce 2017 činila 11 000 Kč a v roce 2018 činí 12 200 Kč a na Slovensku minimální mzda v roce 2017 činila 435 EUR a v roce 2018 činí 480 EUR. OSVČ, která bude celý život platit pojistné pouze z minimálního vyměřovacího základu, nemůže v budoucnu očekávat adekvátní důchod, protože na důchodového pojištění přispívá méně než zaměstnanec, který dostává minimální mzdu.

V následujícím grafu 4.1 můžeme vidět orientační porovnání minimálního měsíčního vyměřovacího základu pro jednotlivé OSVČ v českých korunách v roce 2017 a v roce 2018.

Graf 4.1 Minimální měsíční vyměřovací základ OSVČ v Kč

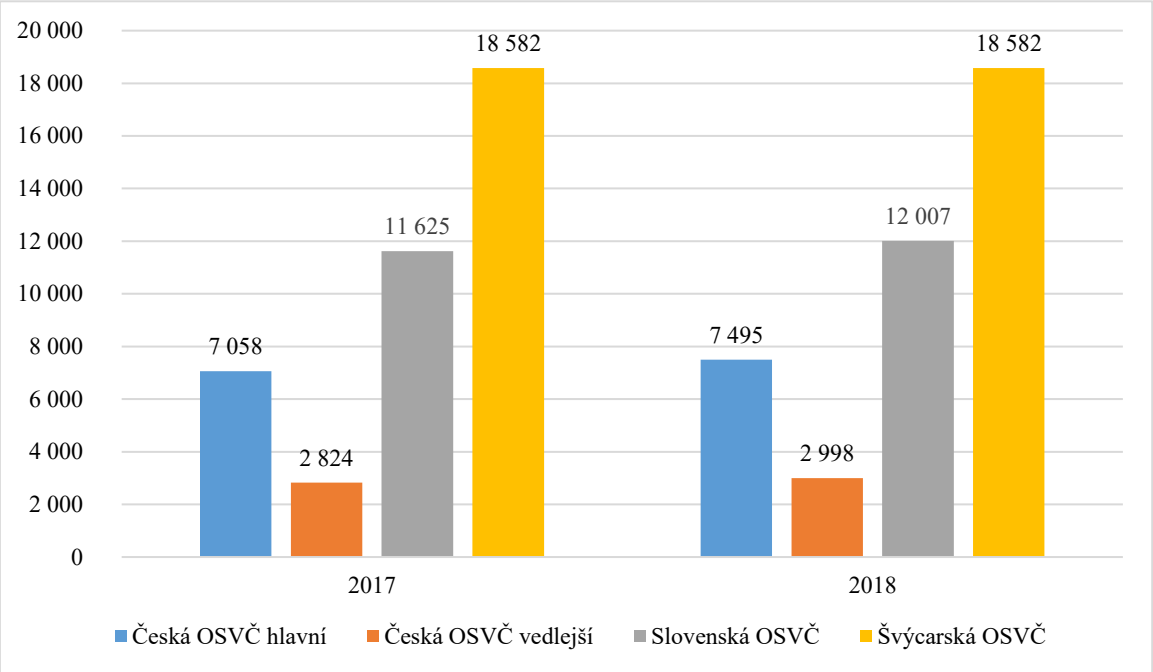

Zdroj: Vlastní zpracování

Z přepočtu eur a švýcarských franků na české koruny vyplývá, že česká OSVČ má minimální měsíční vyměřovací základ menší než slovenská OSVČ. Tento rozdíl je zapříčiněn rozdílnou metodou stanovení minimálního měsíčního vyměřovacího základu, který je u české OSVČ hlavní stanoven ve výši 25 % a u slovenské OSVČ ve výši 50 % průměrné měsíční mzdy. V případě české a slovenské OSVČ minimální měsíční vyměřovací základ v jednotlivých letech vzrůstá z důvodu rostoucí průměrné mzdy. Nejvyšší minimální měsíční vyměřovací základ má však po přepočtu švýcarská OSVČ.

4.1.3 Maximální vyměřovací základ

V České republice je maximální vyměřovací základ stanoven ročně ve výši 48násobku průměrně měsíční mzdy a v roce 2017 byl ve výši 1 355 136 Kč a v roce 2018 činí 1 438 992 Kč. Na Slovensku je maximální vyměřovací základ stanoven měsíčně ve výši 7násobku průměrné měsíční mzdy, která dva roky předchází kalendářnímu roku, ve kterém se pojistné platí, a v roce 2017 činil 6 181,00 EUR a v roce 2018 činí 6 384,00 EUR. Ve Švýcarsku není maximální vyměřovací základ pro AHV, IV a EO stanoven. Pouze u příspěvku do FAK je maximální vyměřovací základ ve výši 148 200 CHF za rok.

V následujícím grafu 4.2 můžeme vidět orientační porovnání maximálního ročního vyměřovacího základu pro českou a slovenskou OSVČ v českých korunách v roce 2017 a v roce 2018.

Graf 4.2 Maximální roční vyměřovací základ OSVČ v Kč

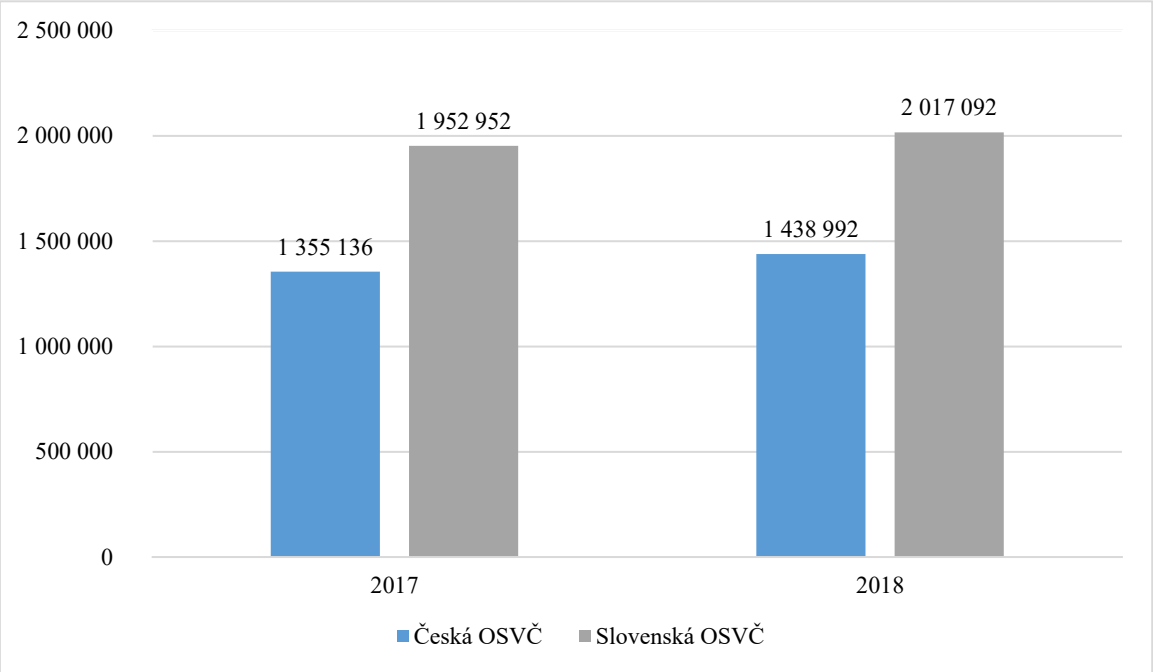

Zdroj: Vlastní zpracování

Z přepočtu eur na české koruny vyplývá, že česká OSVČ má maximální roční vyměřovací základ menší než slovenská OSVČ. Tento rozdíl je zapříčiněn rozdílnou metodou stanovení maximálního vyměřovacího základu. V případě české a slovenské OSVČ maximální vyměřovací základ v jednotlivých letech vzrůstá z důvodu rostoucí průměrné mzdy. Maximální vyměřovací základ dosahují v praxi častěji zaměstnanci, protože OSVČ si může vyměřovací základ snížit již v průběhu roku tím, že zvýší své daňové výdaje, aby pak nemusela platit tak vysoké pojistné.

4.1.4 Pojistné

V České republice OSVČ odvádí pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti ve výši 29,2 %. Pojistné na dobrovolné nemocenské pojištění činí 2,3 %. Na Slovensku povinně nemocensky a důchodově pojištěná OSVČ odvádí pojistné na nemocenské pojištění, důchodové pojištění a pojistné do rezervního fondu solidarity celkem ve výši 33,15 %. OSVČ, která neplatí pojistné na invalidní pojištění, odvádí pojistné ve výši 27,15 %. Sazba pojistného na pojištění v nezaměstnanosti je pro dobrovolně pojištěnou OSVČ v nezaměstnanosti ve výši 2 %. Ve Švýcarsku OSVČ odvádí příspěvky na AHV, IV a EO od 5,196 % do 9,65 %. V závislosti na kantonu se příspěvky do FAK pohybují od 0,3 % do 3,4 % z vyměřovacího základu. Přehled všech sazeb pojistného můžeme vidět také v následující Tab. 4.1.

Tab. 4.1 Sazby pojistného

	Česká OSVČ (v %)	Slovenská OSVČ (v %)	Švýcarská OSVČ (v %)
Důchodové (starobní) pojištění	28	18	4,2 - 7,8
Invalidní pojištění	-	6	0,754 - 1,4
Nemocenské pojištění	2,3	4,4	-
Státní politika zaměstnanosti / pojištění v nezaměstnanosti	1,2	2	-
Rezervní fond solidarity	-	4,75	-
Erwerbsersatzordnung	-	-	0,242 - 0,45
Familienzulagen	-	-	0,3 - 3,4
Celkem povinné pojištění	29,2	33,15	5,496 - 13,05
Celkem včetně dobrovolného pojištění	31,5	35,15	

Zdroj: Vlastní zpracování

Sazby pojistného jsou ve vybraných státech zcela odlišné. Nejvyšší sazbu pojistného má slovenská OSVČ, následuje česká OSVČ a nejnižší sazbu pojistného má švýcarská OSVČ.

V České republice OSVČ odvádí pojistné formou záloh na pojistné, které se zúčtovávají v Přehledu o příjmech a výdajích. Minimální měsíční záloha na pojistné v roce 2017 byla u OSVČ hlavní 2 061 Kč a u OSVČ vedlejší 825 Kč. Maximální měsíční záloha na pojistné v roce 2017 činila 32 975 Kč. V roce 2018 činí minimální měsíční záloha na pojistné u OSVČ hlavní 2 189 Kč a u OSVČ vedlejší 876 Kč. Maximální měsíční záloha na pojistné v roce 2018 činí 35 016 Kč. Na Slovensku OSVČ neplatí měsíční zálohy na pojistné, ale měsíční pojistné. Povinnost platit pojistné má od 1. července 2017 do 30. června 2018 OSVČ, která dosáhla za rok 2016 příjem z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti vyšší než 5 298,00 EUR, což představuje cca 139 497 Kč. Od 1. července 2018 do 30. června 2019 má povinnost platit pojistné OSVČ, která dosáhla za rok 2017 příjem z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti vyšší než 5 472 EUR, což představuje cca 144 078 Kč. V roce 2017 bylo minimální měsíční pojistné ve výši 146,35 EUR a maximální měsíční pojistné ve výši 2 049 EUR. U OSVČ, která neplatí pojistné na invalidní pojištění, bylo minimální měsíční pojistné ve výši 119,86 EUR a maximální měsíční pojistné ve výši 1 678,14 EUR. V roce 2018 činí minimální měsíční pojistné 151,16 EUR a maximální měsíční pojistné 2 116,29 EUR. U OSVČ, která neplatí pojistné na invalidní

pojištění, činí minimální měsíční pojistné 123,80 EUR a maximální měsíční pojistné 1 733,25 EUR. Ve Švýcarsku OSVČ odvádí příspěvky formou čtvrtletních záloh, které pak sociální pojišťovna vypořádá s vypočtenými skutečnými příspěvky. Minimální měsíční zálohové příspěvky jsou v roce 2017 i v roce 2018 ve výši 39,80 CHF a minimální roční zálohové příspěvky činí 478 CHF.

Zálohy na pojistné v případě české OSVČ a zálohové příspěvky v případě švýcarské OSVČ budeme pro srovnání považovat za měsíční pojistné. V následujícím grafu 4.3 můžeme vidět orientační porovnání minimálního měsíčního pojistného a v grafu 4.4 maximálního měsíčního pojistného jednotlivých OSVČ v českých korunách v roce 2017 a v roce 2018.

Graf 4.3 Minimální měsíční pojistné na sociální pojištění v Kč

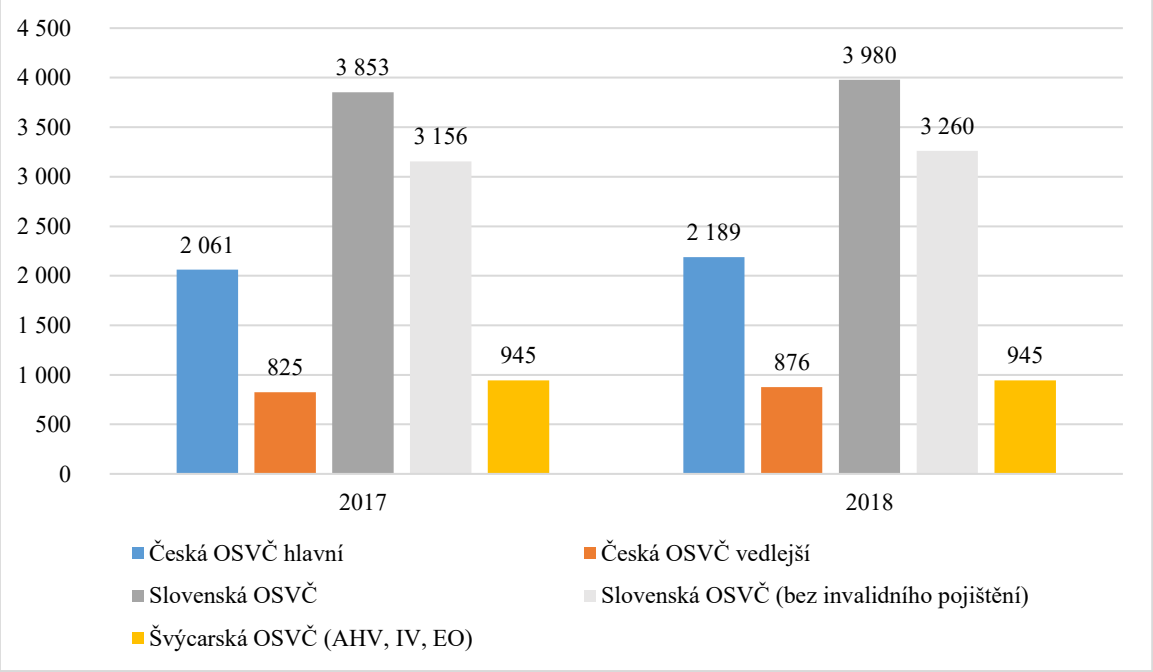

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 4.4 Maximální měsíční pojistné na sociální pojištění v Kč

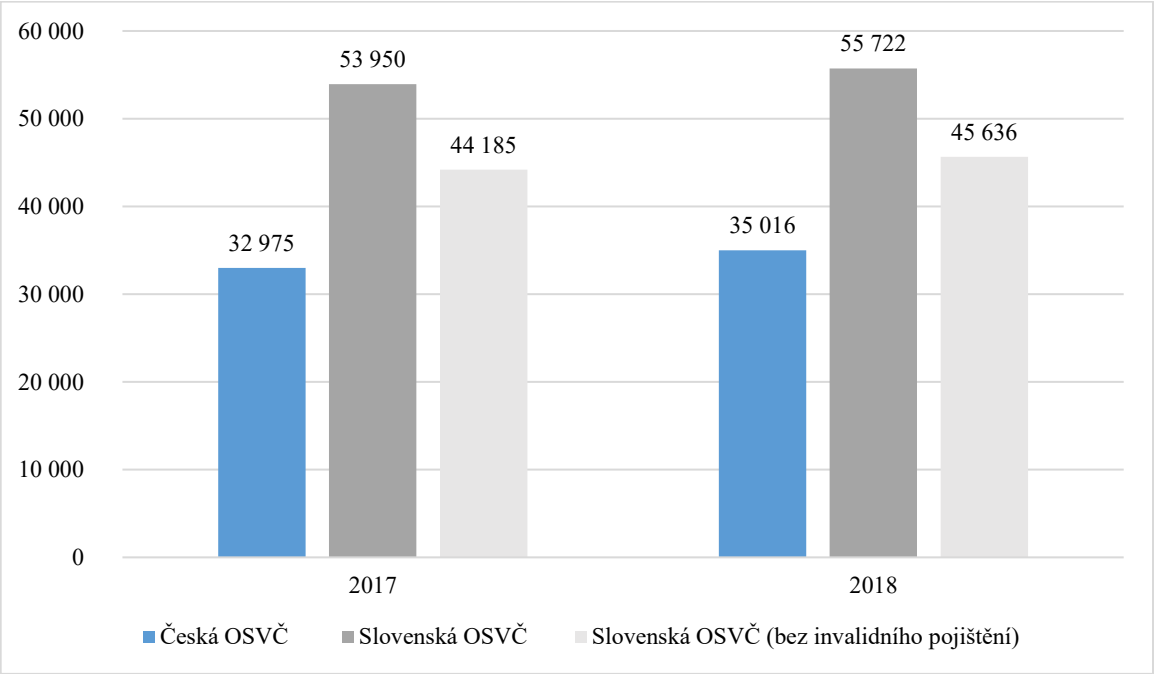

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu 4.3 je zřejmé, že pokud OSVČ bude platit po dobu podnikání pouze minimální pojistné do povinného pojištění, vyplacené dávky ze státního důchodového systému nebudou pro ni dostačující, protože tyto dávky by měly zajistit pouze existenční minimum. Z přepočtu eur a švýcarských franků na české koruny vyplývá, že nejvyšší minimální i maximální měsíční pojistné na sociální pojištění má slovenská OSVČ. Rozdíl je způsoben rozdílnými sazbami pojistného, rozdílnou metodou stanovení minimálního a maximálního vyměřovacího základu, a také kurzem mněn. I když nejvyšší minimální vyměřovací základ měla švýcarská OSVČ, z důvodu nejnižší sazby pojistného je u ní pojistné po české OSVČ vedlejší nejmenší.

4.1.5 Nárok na dávky

OSVČ je v jednotlivých státech účastna různých pojištění, ze kterých má nárok na různé druhy dávek po splnění zákonem stanovených podmínek. Jaké dávky jsou OSVČ poskytovány z jednotlivých pojištění, můžeme vidět dále.

Z důchodového pojištění je české OSVČ poskytován starobní důchod, předčasný starobní důchod, invalidní důchod, vdovský důchod, vdovecký důchod a sirotčí důchod. Pokud je OSVČ dobrovolně účastna nemocenského pojištění, je jí poskytováno nemocenské, peněžitá pomoc v mateřství, otcovská poporodní péče (od 1. února 2018) a dlouhodobé ošetřovné (od 1. června 2018).

Z nemocenského pojištění je slovenské OSVČ poskytováno nemocenské, ošetřovné a mateřská. Z důchodového pojištění je jí poskytován starobní důchod, předčasný starobní důchod, invalidní důchod, vdovský důchod, vdovecký důchod a sirotčí důchod. Pokud je OSVČ dobrovolně pojištěna v nezaměstnanosti, má nárok na dávku v nezaměstnanosti.

Z důchodového a pozůstalostního pojištění je švýcarské OSVČ poskytován starobní důchod, manželský důchod, vdovský a vdovecký důchod, dětský důchod, sirotčí důchod a příspěvek na bezmocnost. Z invalidního pojištění je OSVČ poskytován invalidní důchod, příspěvek na bezmocnost a příspěvek na asistenta. Z EO je OSVČ poskytována náhrada příjmu v případě vojenské služby a mateřská. Z FAK jsou jí poskytovány rodinné přídavky, které se člení na přídavky na děti a na přídavky na studium dětí.

4.2 Zdravotní pojištění

Účelem zdravotního pojištění je hrazení plné nebo částečné zdravotní péče. Pro veřejné zdravotní pojištění je v roce 2018 v České republice zřízeno sedm, ve Slovenské republice tři a ve Švýcarsku 52 zdravotních pojišťoven. OSVČ musí být zdravotně pojištěna a platit pojistné ve všech vybraných zemích od prvního dne zahájení samostatné výdělečné činnosti.

Česká a slovenská OSVČ mají podobný systém placení pojistného na zdravotní pojištění. Ve Švýcarské konfederaci je však zcela odlišný systém zdravotního pojištění, kdy pojistné není počítáno procentní sazbou z vyměřovacího základu, jak je tomu v České republice a ve Slovenské republice, ale je placeno podle místa bydliště a věkové skupiny.

4.2.1 Česká republika a Slovenská republika

Pro výpočet pojistného na zdravotní pojištění je pro českou OSVČ vyměřovacím základem 50 % příjmů po odpočtu výdajů, viz vzorec 2.6. Na Slovensku vyměřovacím základem OSVČ je podíl základu daně z podnikání a jiné SVČ, ke kterému je přičteno zaplacené pojistné na zdravotní a sociální pojištění OSVČ, a koeficientu 1,486, viz vzorec 3.1. Pojistné je pro stanovení vyměřovacího základů přičítáno, protože pro výpočet daně z příjmů je zaplacené pojistné daňově uznatelným výdajem. Při převedení koeficientu na procenta činí vyměřovací základ cca 67,29 % dílčího základu daně, což je větší než v ČR. Je-li vypočtený vyměřovací základ nižší než minimální vyměřovací základ, je OSVČ povinna odvést pojistné z minimálního vyměřovacího základu. Maximální vyměřovací základ není v případě zdravotního pojištění u české OSVČ ani u slovenské OSVČ stanoven.

Rozdíly jsou patrné již v samotném určování vyměřovacího základu, kdy každý stát ho má stanoven zcela odlišně.

V České republice se minimální měsíční vyměřovací základ OSVČ odvíjí od 50 % průměrné měsíční mzdy a v roce 2017 činil 14 116 Kč a v roce 2018 činí 14 989,50 Kč. Na Slovensku minimální měsíční vyměřovací OSVČ je stanoven ve výši 50 % průměrné měsíční mzdy, která dva roky předchází kalendářnímu roku, ve kterém se pojistné platí, a v roce 2017 činil 441,50 EUR a v roce 2018 činí 456,00 EUR. V následujícím grafu 4.5 můžeme vidět orientační porovnání minimálního měsíčního vyměřovacího základu české a slovenské OSVČ v českých korunách v roce 2017 a v roce 2018.

Graf 4.5 Minimální měsíční vyměřovací základ OSVČ v Kč

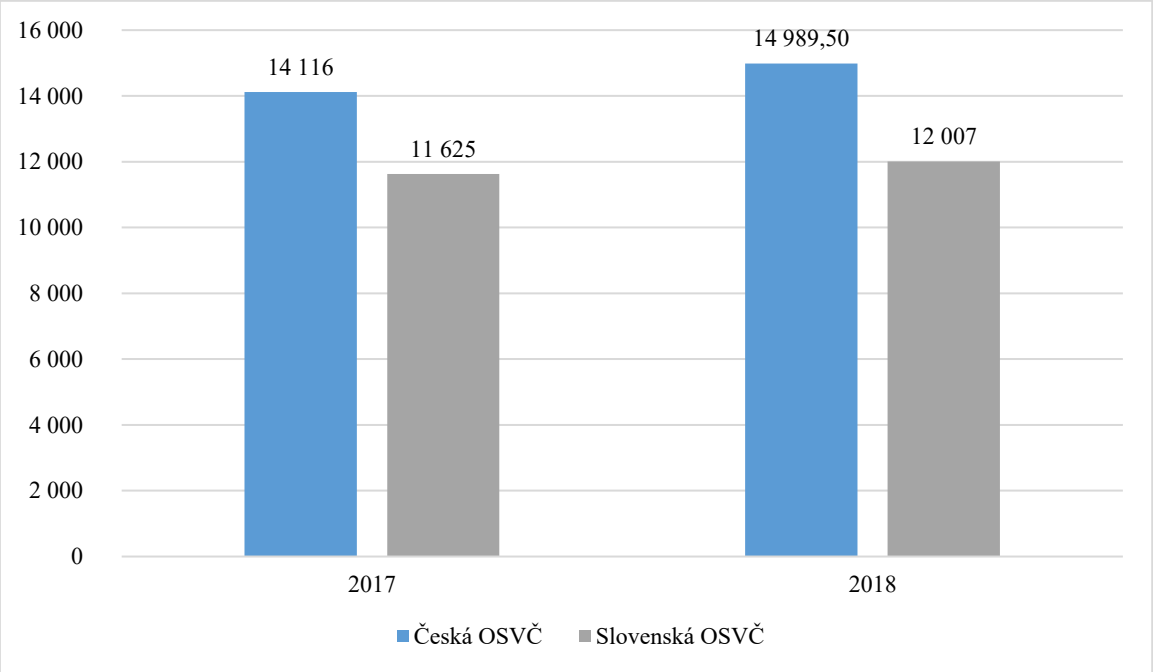

Zdroj: Vlastní zpracování

Minimální vyměřovací základ se však nevztahuje na OSVČ, která je zároveň zaměstnancem nebo pojištěncem státu a pojistné pak platí ze skutečného vyměřovacího základu. V ČR je okruh ještě dále rozšířen o další typy osob.

Z přepočtu eur na české koruny vyplývá, že česká OSVČ má minimální měsíční vyměřovací základ pro výpočet pojistného na zdravotní pojištění větší než slovenská OSVČ. I když metodika stanovení minimálního vyměřovacího základu je stejná, rozdíl je způsobem průměrnou mzdou v dané zemi a kurzem měny.

V České republice sazba pojistného OSVČ na zdravotní pojištění činí 13,5 % a na Slovensku 14 % z vyměřovacího základu. Jestliže je slovenská OSVČ osobou se zdravotním postižením, sazba pojistného činí 7 % z vyměřovacího základu.

OSVČ platí měsíční zálohy na pojistné stanovené procentní sazbou z měsíčního vyměřovacího základu. V České republice minimální měsíční záloha na pojistné v roce 2017 činila 1 906 Kč a v roce 2018 činí 2 024 Kč. Na Slovensku minimální měsíční záloha na pojistné v roce 2017 činila 61,81 EUR, u OSVČ se zdravotním postižením, která je poživatelem invalidního důchodu, činila 30,90 EUR. Minimální měsíční záloha na pojistné v roce 2018 činí 63,84 EUR, u OSVČ se zdravotním postižením, která je poživatelem invalidního důchodu, činí 31,92 EUR. V následujícím grafu 4.6 můžeme vidět orientační porovnání minimální měsíční zálohy na pojistné české a slovenské OSVČ v českých korunách v roce 2017 a v roce 2018.

Graf 4.6 Minimální měsíční záloha na pojistné OSVČ v Kč

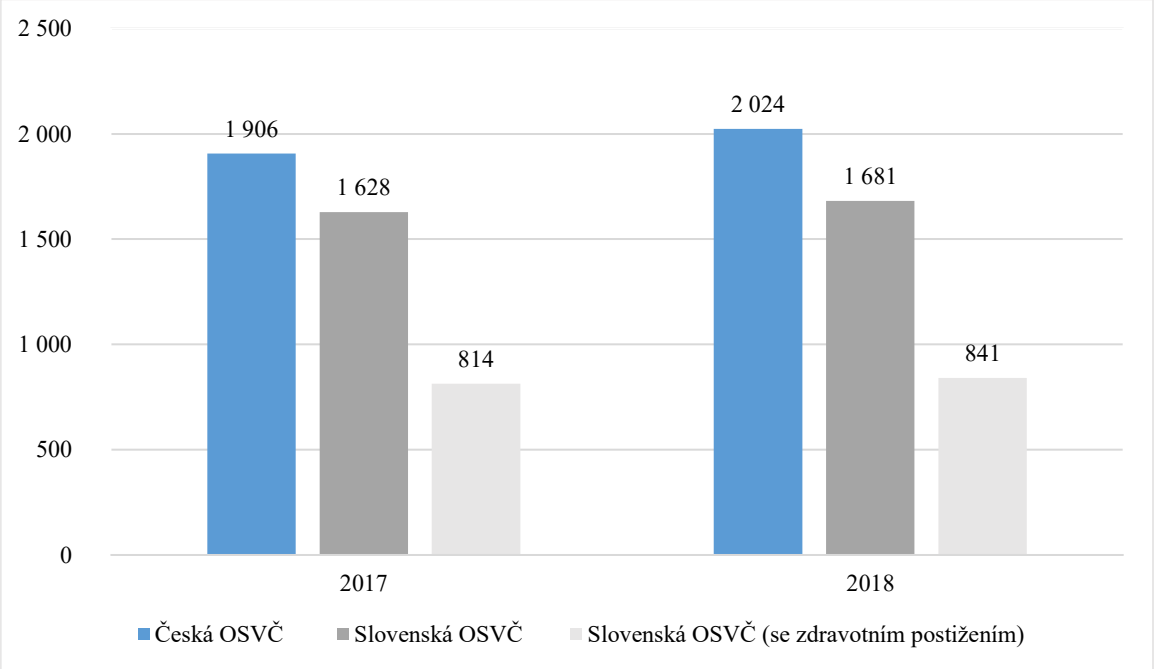

Zdroj: Vlastní zpracování

Z přepočtu eur na české koruny vyplývá, že česká OSVČ má minimální měsíční zálohu na pojistné na zdravotní pojištění větší než slovenská OSVČ, i když sazba pojistného je o 0,5 procentního bodu menší. Rozdíl je způsoben z důvodu vyššího minimálního měsíčního vyměřovacího základu české OSVČ, ze kterého je záloha na pojistné počítána. Česká OSVČ zálohy na pojistné zaplatí za kalendářní měsíc, ve kterém podala nebo měla podat Přehled o příjmech a výdajích a naposledy za kalendářní měsíc předcházející

kalendářnímu měsíci, ve kterém byl nebo měl být Přehled o příjmech a výdajích podán v dalším kalendářním roce. Na rozdíl slovenská OSVČ platí zálohy na pojistné od 1. ledna do 31. prosince z měsíčního vyměřovacího základu, který dva roky přechází rozhodnému období pro placení záloh.

4.2.2 Švýcarská konfederace

Ve Švýcarské konfederaci se v případě zdravotního pojištění nerozlišují plátci pojistného na pojištěnce, zaměstnavatel a stát. Zdravotní pojištění je záležitostí každé osoby žijící ve Švýcarsku. Pojistné neboli prémie na veřejné zdravotní pojištění jsou ve Švýcarsku placeny na základě smlouvy se zvolenou zdravotní pojišťovnou, jejíž výše se liší podle věku a kantonu, ve kterém OSVČ bydlí.

Součástí základního povinného zdravotního pojištění je hrazení spoluúčasti poskytované péče pojištěné OSVČ. Výše spoluúčasti je založena na výši zvolené Franchise. OSVČ může volit Franchise mezi 300 CHF, 500 CHF, 1 000 CHF 1 500 CHF, 2 000 CHF a 2 500 CHF. Po přepočtu na české koruny může výše spoluúčasti činit 7 120 Kč, 11 866 Kč, 23 732 Kč, 35 598 Kč, 47 464 Kč a maximálně 59 330 Kč.

Čím vyšší si OSVČ zvolí Franchise, tím nižší platí měsíční prémie. Jestliže je překročena výše 100% spoluúčasti za kalendářní rok, navíc se uplatňuje ještě poměrná část nákladů, která je ve výši 10 % fakturované částky z převyšující částky Franchise, nejvýše však celkem 700 CHF, což představuje cca 16 612 Kč ročně. Po překročení těchto částek má pak OSVČ teprve nárok na proplacení základní péče od pojišťovny.

4.3 Praktická aplikace výpočtu pojistného na příkladech

Následující příklady mají přinést představu o tom, jak je pro českou, slovenskou a švýcarskou OSVČ jednotlivé pojistné počítáno. Budeme vycházet z částky dílčího základu daně ze samostatné výdělečné činnosti za rok 2017 ve výši 500 000 Kč pro českou OSVČ, což po přepočtu činí 18 989,75 EUR pro slovenskou OSVČ. Čistý příjem pro švýcarskou OSVČ bude po přepočtu činit 21 069 CHF.

4.3.1 Česká OSVČ

Česká OSVČ má podle „Daňového přiznání k dani z příjmů fyzické osoby za rok 2017“ příjmy ve výši 950 200 Kč a výdaje na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů 450 200 Kč. Dílčí základ daně ze samostatné činnosti z řádku 37 daňového přiznání je 500 000 Kč. Zálohy na pojistné OSVČ platila v minimální výši.

Pojistné na sociální zabezpečení česká OSVČ platí formou záloh na pojistné, které se zúčtovávají v Přehledu o příjmech a výdajích. Vyměřovací základ OSVČ ve výši 50 % dílčího základu daně ze samostatné činnosti činí 250 000 Kč. Tato částka je vyšší než minimální vyměřovací základ 84 696 Kč a nižší jako maximální vyměřovací základ 1 355 136 Kč platný pro rok 2017, proto pojistné je počítáno ze skutečného vyměřovacího základu 250 000 Kč. Pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti OSVČ za rok 2017 ve výši 29,2 % z vyměřovacího základu 250 000 Kč činí 73 000 Kč, z čehož vyplývá, že skutečné procentní zatížení z daňového základu činí 14,6 %.

Pojistné na zdravotní pojištění česká OSVČ platí formou záloh na pojistné, které se zúčtovávají v Přehledu o příjmech a výdajích. Vyměřovací základ OSVČ ve výši 50 % dílčího základu daně ze samostatné činnosti činí 250 000 Kč. Tato částka je vyšší než minimální vyměřovací základ 169 392 Kč platný v roce 2017, proto pojistné je počítáno ze skutečného vyměřovacího základu 250 000 Kč. Pojistné na zdravotní pojištění OSVČ za rok 2017 ve výši 13,5 % z vyměřovacího základu 250 000 Kč činí 33 750 Kč, z čehož vyplývá, že skutečné procentní zatížení z daňového základu činí 6,75 %.

Celkový odvod pojistného z daňového základu 500 000 Kč do systému sociálního pojištění je ve výši 106 750 Kč. Jelikož pojistné na zdravotní pojištění i na sociální zabezpečení se počítá z 50 % dílčího základu daně ze samostatné činnosti, procentní zatížení české OSVČ z daňového základu činí místo 42,7 % ve skutečnosti 21,35 %, z toho pouze 14 % jde na důchodové pojištění. Na rozdíl z ročního příjmu 500 000 Kč odvede

zaměstnanec a jeho zaměstnavatel celkem 45 % do systému sociálního pojištění, z toho skutečných 28 % jde na důchodové pojištění.

4.3.2 Slovenská OSVČ

Slovenská OSVČ má podle „Daňového priznania k dani z príjmov fyzickej osoby za rok 2017“ příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti ve výši 70 400,00 EUR a daňové výdaje ve výši 51 410,25 EUR. Dílčí základ daně z řádku 43 daňového přiznání je 18 989,75 EUR. Zaplacené pojistné na povinné veřejné zdravotní pojištění a pojistné na povinné sociální pojištění OSVČ v roce 2017 bylo v minimální výši 2 497,92 EUR.

Sociální pojišťovna oznamuje OSVČ vznik i zánik pojištění, vyměřovací základ, výši pojistného, datum splatnosti pojistného a údaje týkající se úhrady pojistného. Příjem z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti ve výši 70 400,00 EUR se porovná s 12násobkem minimálního vyměřovacího základu, který v roce 2018 činí 5 472 EUR. Příjem OSVČ je vyšší než zákonem stanovená hranice příjmů, tzn. že od 1. července 2018 do 30. června 2019 bude nadále trvat této OSVČ povinné nemocenské a povinné důchodové pojištění. Vyměřovací základ povinně nemocensky a důchodově pojištěné OSVČ se určí dle vzorce 3.3 následovně:

$$\frac{18\,989{,}75\ \text{EUR} + 2\,497{,}92\ \text{EUR}}{1{,}486} : 12 = 1\,205{,}0061\ EUR$$

Vyměřovací základ se zaokrouhlí na nejbližší eurocent dolů, to znamená, že částka 1 205, 0061 EUR se zaokrouhlí na částku 1 205,00 EUR. Tato částka je vyšší než minimální vyměřovací základ 456,00 EUR a nižší než maximální vyměřovací základ 6 384,00 EUR, který je platný v roce 2018, a je i vyšší než minimální vyměřovací základ a nižší než maximální vyměřovací základ, který bude platný v roce 2019, proto tato OSVČ od 1. července 2018 do 30. června 2019 bude platit pojistné na sociální pojištění ze svého skutečného vyměřovacího základu 1 205,00 EUR.

Pojistné na nemocenské pojištění ve výši 4,4 % z vyměřovacího základu 1 205,00 EUR činí po zaokrouhlení 53,02 EUR, pojistné na důchodové pojištění ve výši 18 % z vyměřovacího základu 1 205,00 EUR činí po zaokrouhlení 216,90 EUR, pojistné na invalidní pojištění ve výši 6 % z vyměřovacího základu 1 205,00 EUR činí po zaokrouhlení 72,30 EUR a pojistné do rezervního fondu solidarity ve výši 4,75 % z vyměřovacího základu 1 205,00 EUR činí po zaokrouhlení 57,23 EUR.

I když pojistné na sociální pojištění slovenské OSVČ je počítáno z dílčího základu daně za rok 2017, nejedná se o pojistné za tento rok, ale jedná se o měsíční pojistné, které bude platit v budoucnu, a to od 1. července 2018 do 30. června 2019, celkem ve výši 399,45 EUR. Za 12 kalendářních měsíců bude pojistné činit 4 793,4 EUR (cca 126 210 Kč), z čehož vyplývá, že v tomto případě skutečné procentní zatížení z daňového základu činí cca 25,24 %.

Pojistné na zdravotní pojištění slovenská OSVČ platí formou záloh na pojistné, které zdravotní pojišťovna zúčtovává v ročním zúčtování pojistného. Vyměřovací základ OSVČ se určí dle vzorce 3.1 následovně:

$$\frac{18\,989{,}75\ \text{EUR} + 2\,497{,}92\ \text{EUR}}{1{,}486} = 14\,460{,}0740\ EUR$$

Vyměřovací základ se zaokrouhlí na nejbližší eurocent dolů, to znamená, že částka 14 460,0740 EUR se zaokrouhlí na částku 14 460,07 EUR. Tato částka je vyšší než minimální vyměřovací základ 5 298 EUR, který je platný v roce 2017, proto pojistné na zdravotní pojištění se vypočítá ze skutečného vyměřovacího základu. Pojistné na zdravotní pojištění OSVČ za rok 2017 ve výši 14 % z vyměřovacího základu 14 460,07 EUR činí po zaokrouhlení 2 024,40 EUR (cca 53 303 Kč), z čehož vyplývá, že v tomto případě skutečné procentní zatížení z daňového základu činí cca 10,66 %.

Celkový odvod pojistného z daňového základu 500 000 Kč je po přepočtu eur na české koruny cca 179 513 Kč. Procentní zatížení pojistného slovenské OSVČ z daňového základu činí místo celkových 47,15 % ve skutečnosti 35,90 %, z toho pouze 13,71 % jde na důchodové pojištění, což je srovnatelné s odvodem na důchodové pojištění české OSVČ.

4.3.3 Švýcarská OSVČ

Čistý příjem švýcarské OSVČ podle finančního úřadu za rok 2017 činil 21 069 CHF. OSVČ investovala na vybavení a stroje 10 000 CHF. Úrok z této investice ve výši 0,05 % činí 50 CHF. Čistý příjem očištěný o úroky je tedy ve výši 21 019 CHF. Pro výpočet vyměřovacího základu se použije procentuální sazba dle čistého příjmu a pro výpočet konečných příspěvků se použije procentuální sazba dle vyměřovacího základu.

Vyměřovací základ se určí dle vzorce 3.6 následovně:

$$\frac{21\,019\ CHF \cdot 100}{100 - 5{,}320} = 22\,200{,}05\ CHF$$

Vyměřovací základ po zaokrouhlení na nejbližších 100 CHF činí 22 200 CHF. Příspěvek na AHV, IV a EO ve výši 5,444 % z vyměřovacího základu 22 200 CHF činí 1 208,56 CHF.

Aby výpočet byl kompletní, vybereme pro výpočet příspěvku do FAK a administrativních poplatku kanton St. Gallen. Pro OSVČ v kantonu St. Gallen je příspěvek do FAK 1 % z vyměřovacího základu, což činí 222 CHF. Administrativní poplatky sociální pojišťovny ve výši 5 % z částky 1 209 CHF činí 60,45 CHF. Celkový roční příspěvek OSVČ za rok 2017 činí 1 491,01 CHF (cca 35 385 Kč), z čehož vyplývá, že v tomto případě skutečné procentní zatížení z daňového základu cca 7,08 %.

V případě zdravotního pojištění nezáleží na tom, jaký měla OSVČ vyměřovací základ, ale záleží na tom, jakou měla zvolenou pojišťovnu a Franchise. Např. ve zdravotní pojišťovně Helsana roční prémie standardního modelu zdravotního pojištění v roce 2017 činila 5 640 CHF (133 849 Kč), pokud OSVČ zvolila nejnižší Franchise 300 CHF (7 120 Kč) a 4 100,4 CHF (97 311 Kč), pokud zvolila nejvyšší Franchise 2 500 CHF (59 330 Kč). Budeme vycházet z toho, že OSVČ zvolila Franchise 2 500 CHF a zaplatila za rok prémie celkem ve výši cca 97 311 Kč. Celkový odvod pojistného OSVČ do systému sociálního pojištění za rok 2017 činil cca 132 696 Kč, což představuje celkové procentní zatížení z daňového základu 26,54 %.

I když se vycházelo z částky dílčího základu daně ze samostatné výdělečné činnosti za rok 2017 ve výši 500 000 Kč, rozdíly mezi jednotlivými OSVČ jsou patrné již v samotném vyměřovací základu a dále pak ve výši procentních sazeb na jednotlivé druhy pojištění. Jednotlivé odvody české, slovenské a švýcarské OSVČ na sociální a zdravotní pojištění můžeme vidět v grafu 4.7, ze kterého vyplývá, že největší odvody z modelového vyměřovacího základu na sociální pojištění má slovenská OSVČ, dále následuje česká OSVČ a nejmenší odvody má švýcarská OSVČ. Největší odvody na zdravotní pojištění má však švýcarská OSVČ, dále následuje slovenská OSVČ a nejmenší odvody má česká OSVČ.

Graf 4.7 Roční odvody na sociální a zdravotní pojištění OSVČ v Kč

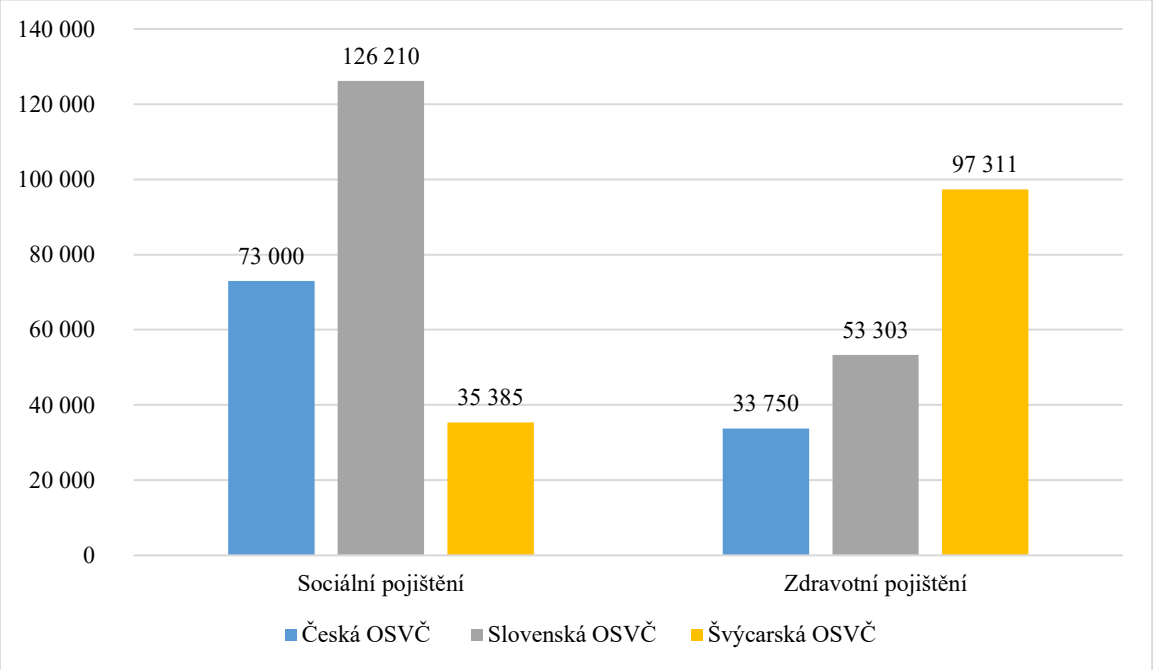

Zdroj: Vlastní zpracování

Procentní zatížení české OSVČ z daňového základu činí místo 42,7 % ve skutečnosti 21,35 %, z toho pouze 14 % jde na důchodové pojištění. Procentní zatížení slovenské OSVČ z daňového základu činí místo celkových 47,15 % ve skutečnosti 35,90 %, z toho pouze 13,71 % jde na důchodové pojištění, což je srovnatelné s odvodem na důchodové pojištění české OSVČ. Procentní zatížení švýcarské OSVČ z daňového základu činí 26,54 %.

Z těchto údajů vyplývá, že OSVČ by si měla vytvořit potřebné finanční prostředky např. přispíváním do zmiňovaného 3. pilíře, který ve Švýcarsku je pro OSVČ nejdůležitější formou penzijního pojištění, nebo ukládat část peněz např. na spořící účty od první chvíle výdělečné činnosti nebo investovat do akcií či dluhopisů.

5 Závěr

Cílem diplomové práce bylo analyzovat a zhodnotit systém sociálního pojištění pro osobu samostatně výdělečně činnou ve vybraných státech a porovnat procentní zatížení osob samostatně výdělečně činných z daňových základů, neboť pojištění spadá v širším pojetí do daňové soustavy. Tato práce má přinést představu o tom, jakých pojištění je osoba samostatně výdělečně činná ve vybraných státech účastna, kolik minimálně a maximálně musí do jednotlivých pojištění přispívat a jaké dávky může očekávat.

Porovnat systém sociálního pojištění české, slovenské a švýcarské OSVČ není jednoduché. Každý systém sociálního pojištění je zcela odlišný. Každá OSVČ je účastna různých druhů pojištění za různých podmínek. Systém sociálního pojištění OSVČ v České republice a ve Slovenské republice je velmi podobný a vychází ze stejných tradic a zvyklostí, ve Švýcarské konfederaci je pro OSVČ však složitější. Podobnost jednotlivých systémů je však v tom, že vždy je určen vyměřovací základ za určité období, ze kterého je počítáno příslušné pojistné dle podmínek daného zákona.

V České republice musí každá OSVČ povinně platit pojistné na zdravotní pojištění, důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Dobrovolně se může účastnit nemocenského pojištění, ze kterého je jí poskytováno nemocenské, peněžitá pomoc v mateřství, nově otcovská poporodní péče a dlouhodobé ošetřovné. Toto dobrovolné pojištění však v České republice není moc využíváno, jelikož částka pojistného je daňově neuznatelným výdajem.

Ve Slovenské republice musí každá OSVČ povinně platit pojistné na zdravotní pojištění. V případě překročení zákonem stanoveného příjmu z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti musí OSVČ platit pojistné na nemocenské pojištění, starobní pojištění, invalidní pojištění a pojistné do rezervního fondu solidarity. Dobrovolně může být účastna pojištění v nezaměstnanosti.

Ve Švýcarské konfederaci OSVČ platí tzv. prémie na základní povinné zdravotní pojištění a současně se musí podílet na hrazení spoluúčasti poskytované péče do určité částky. OSVČ musí povinně platit také příspěvky na důchodové a pozůstalostní pojištění, invalidní pojištění, na tzv. Erwerbsersatzordnung a do rodinného fondu. Nedůležitější formou důchodového zabezpečení OSVČ je účast a spoření ve třetím pilíři.

Hlavním rozdílem v systému sociálního pojištění v České republice je zavedený 3pilířový systém důchodového pojištění ve Slovenské republice a Švýcarské konfederaci, proto by bylo vhodné v České republice zavést všechny tři pilíře na podobné úrovni, jako je

tomu ve vybraných zemích. Pokud bude OSVČ platit po dobu podnikání pouze minimální pojistné, vyplacené dávky ze státního důchodového pojištění nebudou pro ni dostačující, protože tyto dávky by měly zajistit pouze existenční minimum. Z toho vyplývá, že OSVČ by si měla vytvořit potřebné finanční prostředky např. přispíváním do zmiňovaného 3. pilíře, který ve Švýcarské konfederaci je pro OSVČ nejdůležitější formou penzijního pojištění, nebo by měla ukládat část peněz např. na spořící účty od první chvíle výdělečné činnosti nebo investovat do akcií či dluhopisů.

Jelikož OSVČ platí v České republice pojistné z poloviny dílčího základu daně ze samostatné činnosti, který se snaží mít nízký pro výpočet daně z příjmů za použití daňových výdajů, resp. při použití vysokých paušálních výdajů, mělo by být pojistné placeno stejně jako v případě zaměstnanců ze skutečného dílčího základu daně.

Seznam použité literatury

Odborná kniha

ANDERSON, Karen M. *Social policy in the European Union*. London: Palgrave, 2015. 252 s. ISBN 978-0-230-22349-3.

ČERVINKA, Tomáš. *Zdravotní pojištění 2016 zaměstnavatelů, zaměstnanců, OSVČ s komentářem a příklady*. 8. vyd. Olomouc: ANAG, 2016. 159 s. ISBN 978-80-7263-999-1.

DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů 2018*. 15. vyd. Praha: Grada Publishing, 2018. 141 s. ISBN 978-80-271-0869-5.

KACZOR, Pavel. *Sociální politika a sociální systém ČR*. Praha: Oeconomica, 2015. 269 s. ISBN 978-80-245-2096-4.

KREBS, Vojtěch. *Sociální politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 542 s. ISBN 978-80-7357-585-4.

MUNKOVÁ, Gabriela. *Sociální politika v evropských zemích*. Praha: Karolinum, 2004. 189 s. ISBN 80-246-0780-8.

NERUDOVÁ, Danuše. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 336 s. ISBN 978-80-7478-626-6.

PILÁTOVÁ, Jana. *Daňová evidence: komplexní řešení problematiky daňové evidence pro OSVČ*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, 2016. 335 s. ISBN 978-80-7554-020-1.

ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 6. vyd. Praha: Linde, 2013. 392 s. ISBN 978-80-7201-925-0.

VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2016*. 13. vyd. Praha: 1. VOX, 2016. 396 s. ISBN 978-80-87480-44-1.

ŽENÍŠKOVÁ, Marta a Jan PŘIB. *Zákon o nemocenském pojištění od 1. 1. 2016 s komentářem a příklady*. 9. vyd. Olomouc: ANAG, 2016. 278 s. ISBN 978-80-7263-993-9.

ŽENÍŠKOVÁ, Marta. *Pojistné na sociální zabezpečení zaměstnavatelů, zaměstnanců, OSVČ, dobrovolně důchodově pojištěných s komentářem a příklady k 1. 1. 2016*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2016. 152 s. ISBN 978-80-7263-998-4.

Legislativa

Zákon České národní rady č. 589 ze dne ze dne 20. listopadu 1992 o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 118, s. 3521-2528. Dostupný také z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-589.

Zákon č. 155 ze dne 30. června 1995 o důchodovém pojištění. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1995, částka 41, s. 1986-2011. Dostupný také z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-155.

Zákon č. 187 ze dne 14. března 2006 o nemocenském pojištění. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 64, s. 2330-2392. Dostupný také z: https://www.zakonyprolidi.cz/ cs/2006-187. ISSN 1211-1244.

Zákon České národní rady č. 582 ze dne 17. prosince 1991 o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 111, s. 2890-2920. Dostupný také z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-582.

Zákon č. 48 ze dne 7. března 1997 o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky.* 1997, částka 16, s. 1185-1264. Dostupný také z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-48.

Zákon České národní rady č. 592 ze dne 20. listopadu 1992 o pojistném na veřejné zdravotní pojištění. In: *Sbírka zákonů České republiky.* 1992, částka 119, s. 3558-3565. Dostupný také z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-592.

Zákon České národní rady č. 586 ze dne 20. listopadu 1992 o daních z příjmů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117, s. 3473-3491. Dostupný také z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586.

Zákon č. 461 z 30. októbra 2003 o sociálnom poistení. In: *Zbierka zákonov Slovenskej republiky.* 2003, čiastka 200, s. 3550-3703. Dostupný také z: http://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-461.

Zákon č. 580 z 21. októbra 2004 o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z.z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. In: *Zbierka zákonov Slovenskej republiky.* 2004, čiastka 246, s. 5765-5776. Dostupný také z: http://www.zakonypreludi.sk/zz/2004-580.

Zákon č. 595 zo 4. decembra 2003 o dani z príjmov. In: *Zbierka zákonov Slovenskej republiky.* 2003, čiastka 243, s. 5606-5655. Dostupný také z: http://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-595.

Nařízení vlády č. 343 ze dne 25. září 2017 o výši všeobecného vyměřovacího základu za rok 2016, přepočítacího koeficientu pro úpravu všeobecného vyměřovacího základu za rok 2016, redukčních hranic pro stanovení výpočtového základu pro rok 2018 a základní výměry důchodu stanovené pro rok 2018 a o zvýšení důchodů v roce 2018. In: *Sbírka zákonů České republiky.* 2017, částka 117, s. 3658. Dostupné také z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-343. ISSN 1211-1244.

Elektronické dokumenty a ostatní

Česká správa sociálního zabezpečení. *Výše minimálních vyměřovacích základů (VZ) osob samostatně výdělečně činných od roku 1990* [online]. ČSSZ [2018-01-17]. Dostupné z: http://www.cssz.cz/cz/pojisteni-osvc/platba-pojistneho/vyse-minimalnich-vymerovacich-zakladu-osob-samostatne-vydelecne-cinnych-od-roku-1990.htm.

Česká správa sociálního zabezpečení. *Pojistné na důchodové pojištění* [online]. ČSSZ [2018-01-17]. Dostupné z: http://www.cssz.cz/cz/pojisteni-osvc/platba-pojistneho/pojistne-na-duchodove-pojisteni.htm.

Česká správa sociálního zabezpečení. *Důchodové pojištění – dávky* [online]. ČSSZ [2018-01-17]. Dostupné z: http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/.

Česká správa sociálního zabezpečení. *Dávky nemocenského pojištění* [online]. ČSSZ [2018-01-18]. Dostupné z: http://www.cssz.cz/cz/pojisteni-osvc/davky/davky-nemocenske ho-pojisteni.htm.

Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky. *OSVČ – minimální výše záloh* [online]. VZP ČR [2018-01-20]. Dostupné z: https://www.vzp.cz/platci/informace/povinnosti-platcu-metodika/osvc/osvc-minimalni-vyse-zaloh.

Česká správa sociálního zabezpečení. *Příručka pro migrující osoby* [online]. ČSSZ [2018-01-25]. Dostupné z: http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/15EA6127-285B-4074-BEAE-40C3C025610B/0/prirucka_pro_migrujici_osoby_2014.pdf.

Všeobecná zdravotná poisťovňa. *Samostatne zárobkovo činná osoba* [online]. VZP [2018-01-25]. Dostupné z: https://www.vszp.sk/platitelia/platenie-poistneho/samostatne-zarobkovo-cinna-osoba/.

Všeobecná zdravotná poisťovňa. *Preddavky na poistné* [online]. VZP [2018-01-25]. Dostupné z: https://www.vszp.sk/platitelia/platenie-poistneho/preddavky-poistne.html.

Všeobecná zdravotná poisťovňa. *Preddavky na poistné* – predchádzajúce obdobia [online]. VZP [2018-01-25]. Dostupné z: https://www.vszp.sk/platitelia/platenie-poistneho/preddavky-poistne/preddavky-poistne-predchadzajuce-obdobia.html.

Všeobecná zdravotná poisťovňa. *Ročné zúčtovanie poistného za rok 2016* [online]. VZP [2018-01-25]. Dostupné z: https://www.vszp.sk/platitelia/rocne-zuctovanie-poistneho /rocne-zuctovanie-poistneho-za-rok-2016.html.

Sociálna poisťovňa. *Samostatne zárobkovo činná osoba* [online]. Sociálna poisťovňa [2018-01-30]. Dostupné z: http://www.socpoist.sk/2085-menu/55369s.

Sociálna poisťovňa. *Tabuľky platenia poistného* [online]. Sociálna poisťovňa [2018-01-30]. Dostupné z: http://www.socpoist.sk/2134-menu/55432s.

Sociálna poisťovňa. *Neplatenie poistného a príspevkov v období prerušenia a vylúčenia* [online]. Sociálna poisťovňa [2018-02-05]. Dostupné z: http://www.socpoist.sk/neplatenie-poistneho-a-prispevkov-v-obdobi-prerusenia-a-vylucenia/55369s#neplatenie-poistneho.

Sociálna poisťovňa. *Nemocenké* [online]. Sociálna poisťovňa [2018-02-05]. Dostupné z: http://www.socpoist.sk/nemocenske/1292s.

Sociálna poisťovňa. *Ošetřovné* [online]. Sociálna poisťovňa [2018-02-05]. Dostupné z: http://www.socpoist.sk/osetrovne/1294s.

Sociálna poisťovňa. *Materské* [online]. Sociálna poisťovňa [2018-02-05]. Dostupné z: http://www.socpoist.sk/materske/1293s.

Sociálna poisťovňa. *Dôchodkové poistenie* [online]. Sociálna poisťovňa [2018-02-05]. Dostupné z: http://www.socpoist.sk/dochodkove-poistenie-qcg/48006s.

Sociálna poisťovňa. *Dávka v nezamestnanosti* [online]. Sociálna poisťovňa [2018-02-05]. Dostupné z: http://www.socpoist.sk/davka-v-nezamestnanosti/1361s.

Informationsstelle AHV/IV. *Sozialversicherungen* [online]. Informationsstelle AHV/IV [2018-02-20]. Dostupné z: https://www.bsv.admin.ch/bsv/de/home/sozialversicherungen.html.

Informationsstelle AHV/IV. *Beiträge der Selbständigerwerbenden an die AHV, die IV und die EO* [online]. Informationsstelle AHV/IV [2018-02-20]. Dostupné z: https://www.ahv-iv.ch/p/2.02.d.

Bundesamt für Sozialversicherungen. *Ratgeber Sozialversicherungen* [online]. BSV [2018-03-01]. Dostupné z: https://www.bsv.admin.ch/bsv/de/home/sozialversicherungen/ueberblick/beitraege.html.

Krankenkassenversicherung. *Krankenkassenvergleich in der Schweiz* [online]. Krankenkassenversicherung [2018-02-26]. Dostupné z: http://www.krankenkassenversicherung.ch/krankenkassenvergleich/.

Krankenkassenversicherung. *Obligatorische Krankenversicherung* [online]. Krankenkassenversicherung [2018-02-26]. Dostupné z: http://www.krankenkassenversicherung.ch/obligatorische-krankenversicherung/.

Krankenkassenversicherung. *Privatversicherung* [online]. Krankenkassenversicherung [2018-02-26]. Dostupné z: http://www.krankenkassenversicherung.ch/privatversicherung-krankenkasse/.

Informationsstelle AHV/IV. *Selbständigerwerbende in der schweizerischen Sozialversicherung* [online]. Informationsstelle AHV/IV [2018-03-04]. Dostupné z: https://www.ahv-iv.ch/p/2.09.d.

Bundesamt für Sozialversicherungen. *Leistungen und Finanzierung der AHV* [online]. BSV [2018-03-15]. Dostupné z: https://www.bsv.admin.ch/bsv/de/home/sozialversicherungen/ahv/grundlagen- gesetze/leistungen-finanzierung.html.

Bundesamt für Sozialversicherungen. *Leistungen IV* [online]. BSV [2018-03-15]. Dostupné z: https://www.bsv.admin.ch/bsv/de/home/sozialversicherungen/iv/grundlagen-gesetze/leistungen-iv.html.

Bundesamt für Sozialversicherungen. *Mutterschaft* [online]. BSV [2018-03-15]. Dostupné z: https://www.bsv.admin.ch/bsv/de/home/sozialversicherungen/eo-msv/grundlagen-und-gesetze/mutterschaft.html.

Der Bundesrat. *Sozialversicherung* [online]. Der Bundesrat [2018-03-15]. Dostupné z: https://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/83.html#832.

Bundesamt für Sozialversicherungen. *Erwerbsausfallentschädigungen für Dienstleistende in Armee, Zivil- und Schutzdienst* [online]. BSV [2018-02-16]. Dostupné z: https://www.bsv.admin.ch/bsv/de/home/sozialversicherungen/eo-msv/grundlagen-und-gesetze/eo_fuer_dienstleistende_in_armee_zivil-und_schutzdienst.html.

Vorsorge-3a. *Freie Vorsorge 3b – Die Ergänzung zur gebundenen Vorsorge* [online]. Vorsorge-3a [2018-03-18]. Dostupné z: https://www.vorsorge-3a.ch/freie-vorsorge-saeule-3b.html.

Bundesamt für Sozialversicherungen. *Arten der Familienzulagen* [online]. BSV [2018-03-18]. Dostupné z: https://www.bsv.admin.ch/bsv/de/home/sozialversicherungen/famz/grundlagen-und-gesetze/leistungen/arten.html.

Informationsstelle AHV/IV. *Militärversicherung (MV)* [online]. Informationsstelle AHV/IV [2018-03-18]. Dostupné z: https://www.ahv-iv.ch/de/Sozialversicherungen/Militärversicherung-MV.

Bundesamt für Sozialversicherungen. *Beiträge an die Sozialversicherungen* [online]. BSV [2018-03-18]. Dostupné z: https://www.bsv.admin.ch/bsv/de/home/sozialversicherungen/ueberblick/beitraege.html.

Bundesamt für Sozialversicherungen. *Selbständig Erwerbende* [online]. BSV [2018-03-18]. Dostupné z: https://www.bsv.admin.ch/bsv/de/home/informationen-fuer/selbstaendige.html.

Bundesamt für Gesundheit. *Prämienübersicht* [online]. BAG [2018-03-28]. s. 384. Dostupné z: https://www.priminfo.admin.ch/downloads/archiv/praemien/praemien_2017.pdf.

Helsana. *Kostenbeteiligung* [online]. Helsana [2018-03-28]. Dostupné z: https://www.helsana.ch/de/private/kundenservice/rund-um-die-finanzen/leistungsabrechnung/kostenbeteiligung.

Česká národní banka. *Kurzy devizového trhu – měsíční průměry* [online]. ČNB [2018-03-20]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/prumerne_mena.jsp?mena=EUR.

Česká národní banka. *Kurzy devizového trhu – měsíční průměry* [online]. ČNB [2018-03-20]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/prumerne_mena.jsp?mena=CHF.

Seznam zkratek

AHV	Alters- und Hinterlassenenversicherung
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
EEA	European Economic Area
EFTA	European Free Trade Association
EHP	Evropský hospodářský prostor
EL	Ergänzungsleistungen
EO	Erwerbsersatzordnung
EU	Evropská unie
FAK	Familienausgleichskasse
IV	Invalidienversicherung
MMF	Mezinárodní měnový fond
NATO	North Atlantic Treaty Organization
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
OSN	Organizace spojených národů
OSSZ	okresní správa sociálního zabezpečení
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
SP	sociální pojištění
SVČ	samostatná výdělečná činnost
VZ	vyměřovací základ
VZP	Všeobecná zdravotní pojišťovna
WTO	World Trade Organization
ZD	základ daně

ZDP	zákon o důchodovém pojištění
ZDPŘ	zákon o daních z příjmů
ZNP	zákon o nemocenském pojištění
ZOPSZ	zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
ZP	zdravotní pojištění
ZPSZ	zákon o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti
ZPZP	zákon o pojistném na veřejné zdravotní pojištění
ZSP	zákon o sociálnom poistení
ZVZP	zákon o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů
ZZP	zákon o zdravotnom poistení

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 27. 4. 2018

.....
Bc. Kateřina Klozová

Seznam příloh

Příloha č. 1	Oznámení o zahájení (opětovném zahájení) samostatné výdělečné činnosti
Příloha č. 2	Přihláška a evidenční list pojištěnce
Příloha č. 3	Přehled o příjmech a výdajích OSVČ za rok 2017 podle § 15 zákona č. 589/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů
Příloha č. 4	Přehled o příjmech a výdajích OSVČ za rok 2017 podle § 24 zákona č. 592/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů
Příloha č. 5	Oznámenie o vzniku, zmene a zániku platiteľa poistného
Příloha č. 6	Registačný list FO
Příloha č. 7	Anmeldung für Selbständigerwerbenge (SE)